

Tisdagen den 17 oktober

Kl. 13.00–15.54
18.00–18.25

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 26 och 27 september justerades.

§ 2 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Moa-Lisa Fransson* avsagt sig uppdraget som suppleant i Valprövningsnämnden.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation

Följande skrivelse hade kommit in:

Interpellation 2017/18:19

Till riksdagen

Interpellation 2017/18:19 Situationen hos polisen i Region nord
av Helena Lindahl (C)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 27 oktober 2017.

Stockholm den 12 oktober 2017

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Johan Danelius

Expeditionschef

§ 4 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2017/18:FPM5 Resiliens, avskräckning och försvar: ett starkt cyberförsvar för EU *JOIN(2017) 450* till försvarsutskottet

§ 5 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Finansutskottets betänkande

2017/18:FiU9 Riksrevisorernas årliga rapport 2017

Socialutskottets betänkanden

2017/18:SoU3 Anpassningar till EU:s nya förordningar om medicinteknik – del 1

2017/18:SoU4 Riksrevisionens slutrapport om statens styrning på vårdområdet

Trafikutskottets betänkande

2017/18:TU2 Tillsyn över vissa installationer för alternativa drivmedel

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande

2017/18:MJU3 Ändringar i fiskelagen

Svar på
interpellationer

§ 6 Svar på interpellation 2017/18:8 om det ökade ekonomiska stödet till solceller

Anf. 1 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Johan Hultberg har frågat mig varför jag och regeringen vill öka subventionerna till solceller trots att marknaden redan utvecklas i rätt riktning. Han har också frågat om jag och regeringen anser att styrmedel på klimatområdet bör vara kostnadseffektiva och teknikneutrala.

Bakgrunden till frågan är att regeringen i höstbudgeten presenterade en ökning av det ekonomiska stödet till solceller med 525 miljoner kronor per år under 2018 och 2019 samt en ökning om 915 miljoner kronor under 2020. I höständringsbudgeten finns även ett förslag om att ytterligare 203 miljoner kronor ska tillföras under 2017.

Johan Hultberg och jag är överens om att det är glädjande att solenergin ökar i Sverige och runt om i världen. Intresset för att investera i solceller är fortsatt stort, och under 2016 installerades ca 75 megawatt i Sverige. Även om investeringarna i solceller stadigt ökar är solelsproduktionen fortfarande marginell jämfört med den totala elproduktionen i Sverige.

För närvarande pågår en rad förändringar av energisystemet, både här i Sverige och globalt. Samtidigt är Sverige och svensk ekonomi i en styrkeposition. Därför väljer vi att använda en del av det större budgetutrymmet till att stärka omställningen av energisektorn.

Solcellsstödet infördes av den förra regeringen år 2009, och 100 miljoner kronor anvisades för det första året. De tre efterföljande åren låg den årliga budgeten på omkring 61 miljoner kronor. Under det första året inkom 421 ansökningar medan 81 beviljades. Redan från första början uppstod alltså en kö som sedan har fortsatt att växa. När regeringen nu ökar stödet till solceller kommer vi att hantera den kö som finns till solcellsstödet, och fler kommer att få tillgång till det.

Stödets utformning och ansökningsförfarande kommer att ses över i syfte att de ska förenklas. Syftet med stödet är, precis som vid införandet, bland annat att användningen av solcellssystem och antalet aktörer som hanterar sådana system ska öka i Sverige och att systemkostnaderna ska sänkas.

Regeringen vill ha ett riktat stöd för att främja teknik som ännu inte är tillräckligt konkurrenskraftig för att stå på egna ben. Energikommissionen presenterade även i sitt slutbetänkande att utbyggnad av solesproduktion har den högsta produktionskostnaden för förnybar el. På längre sikt, när marknaden är mogen, kommer stödet att fasas ut i likhet med det tidigare stödet till vindkraft.

Att bygga ut tillförseln av förnybar energi kan bidra till låg miljöpåverkan och el till konkurrenskraftiga priser. Elcertifikatssystemet är regeringens huvudsakliga styrmedel för att öka andelen förnybar el. Det är ett för ändamålet både kostnadseffektivt och teknikneutralt styrmedel. Den förlängning och utökning av elcertifikatssystemet som riksdagen ställde sig bakom i juni 2017 är ett viktigt steg för att nå det av Energikommissionen föreslagna målet om 100 procent förnybar elproduktion till år 2040.

Anf. 2 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Jag och ministern är helt överens om att sol är något alldeles strålande.

Det är jättebra att vi får mer solenergi, att fler vill bli sina egna elproducenter och att vi stöder utbyggnaden av den småskaliga elproduktionen. Detta tror jag att man gör främst genom goda villkor i form av vettiga skattevillkor. Här var regeringens olyckliga solskatt väldigt problematisk. Regeringen säger sig vilja stödja utbyggnaden av den förnybara energin men införde en omotiverad skatt på solenergi. Glädjande nog har man nu backat ifrån den och genomfört en skattesänkning.

Solcellsstödet är jag som moderat väldigt kritisk mot. Det är riktigt att det var alliansregeringen som införde det, och det fanns ett skäl till det: Det är viktigt att stödja ny teknik och introduktionen och utvecklingen av sådan teknik. Men någonstans måste man från politikens sida bestämma när det är dags att börja trappa ned och fasa ut stödet.

Vi har sett en positiv utveckling när det gäller solceller. Priserna har fullkomligen rasat. Vi ser en storskalig produktion som växer fram i allt fler länder. Jag var själv i Marocko häromveckan och studerade deras ambitiösa satsningar på storskalig solenergi. Vi ser också hur den småskaliga produktionen växer sig allt starkare, även i norra Europa, inte minst i Tyskland.

Men nu när vi sett att priserna på solceller har sjunkit kraftigt – de är i dag en fjärdedel av vad de var när stödet infördes 2009 – väljer regeringen inte att trappa ned stödet, utan man väljer att höja det. Det har varit en

subvention på 20 procent, och nu ska den höjas till 30 procent. Detta är för mig en väldigt märklig logik.

Menar ministern att konkurrenskraften för solceller har blivit sämre under det gångna året, när priserna har sjunkit? Är det detta som motiverar ett höjt bidrag? Om man vill att kön ska minska, är det då klokt att höja stödet så att det blir ännu mer attraktivt att söka det? Jag tror att det sänder en olycklig signal till marknaden att politiken tror att detta är en teknik som behöver mer subventioner och stöd.

Jag är fast övertygad om att det långsiktigt är möjligt för solenergin, liksom för andra förnybara energislag, att stå på egna ben. Därför tycker jag att regeringen snarare borde ha lagt fram en tydlig plan för hur man ska trappa ned stödet och fasa ut det. Tidigare var det sista året för stödet 2019. Nu aviserar regeringen att man höjer stödet kraftigt redan i år, och sedan kommer den rejäla höjningen med 525 miljoner per år från 2018. Man har också stöd i budgeten eller planen för 2020, vilket tidigare inte har funnits. Det blir alltså en förlängning också i tid.

Fru talman! Jag vill också fråga ministern vilken siffra som gäller egentligen. I budgetpropositionen framgår det att stödet till solceller för 2020 är 965 miljoner, men ministern sa här i sitt svar att det är 915 miljoner som gäller för 2020. Jag är alltså lite frågande till vad som gäller.

Fru talman! För att ställa några konkreta frågor till ministern i övrigt: Branschen efterlyser förenklade regler, inte höjda subventioner. Varför ger inte ministern svar om detta i stället? På vilket sätt är de 3 ½ miljarder som regeringen nu föreslår i stöd till solceller ett effektivt sätt att minska de svenska klimatutsläppen? Denna fråga ställde jag i min interpellation, och jag har fortfarande inte fått svar på den.

Anf. 3 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Det gläder mig att vi i den här kammaren – moderater, socialdemokrater, hela kammaren – kan vara överens om vad Johan Hultberg inledde med att säga, nämligen att det är alldeles strålande med sol. Det är särskilt under svenska höstar en vanligt förekommande uppfattning i detta solfattiga land.

Johan Hultberg ställer relevanta frågor. Sett över en längre period, inte bara från 2009 utan de senaste 40 åren, har kostnaderna för solel och solceller gått ned med 99 procent. Det är naturligtvis en imponerande utveckling för tekniken, som vi alla ser med glädje på. Det är en ren teknik, och den har visat sig vara betydligt mer flexibel än många andra sätt att producera elektricitet. Det är naturligtvis ett område där vi ser framtiden an med tillförsikt.

Det är inte heller omöjligt, fru talman, att solenergi i förlängningen kommer att vara huvudkällan för elektricitet i hushållen runt om i världen. Solceller i kombination med någon form av lagring är svårslaget som elkälla.

Även om vi ser att detta håller på att bli verklighet i många solrika delar av världen – Marocko nämndes som exempel – är inte fallet så i Sverige. I och med att vi har mycket av solstrålningen koncentrerad till sommarhalvåret är fortfarande kostnaderna per kilowattimme för solel i Sverige betydligt högre än för annan elproduktion, det vill säga betydligt högre än de elpriser som brukar ligga på 20–30 öre per kilowattimme.

Därmed finns det fortfarande ett behov av ett stöd. Utan stödet är risken stor att det inte alls skulle bli den mycket kraftfulla ökningen, i alla fall i antal procent. Som andel av vår elproduktion är det fortfarande en marginell företeelse. Det kan vi ändå vara överens om.

Jag får frågan om varför regeringen har höjt stödet. Det är mycket enkelt. När regeringen tog över 2014 fanns en kö på 4 000 personer. Det var 4 000 personer som hade anmält sitt intresse hos Energimyndigheten och hos länsstyrelserna för att ta del av stödet som infördes under alliansregeringen 2009. Men det fanns inga pengar. Det känns bra konstigt, fru talman, att jag av en moderat riksdagsledamot blir anklagad för att betala den nota som man lämnade efter sig. Det är exakt vad som händer. Det kan likställas med att gå på restaurang, vara generös och bjuda, men sedan inte ta notan. Det var så det var.

Den här regeringen har i varje budget sedan vi tillträdde höjt stödet. Vi har velat beta av köerna och se till att det löfte som har utställts till svenska folket, under förra regeringen och under den nuvarande regeringen, också uppfylls.

Glädjande nog ökar intresset. Jag tycker inte att det är något negativt, utan det är bra.

Varför har vi då återigen återgått till en ökad andel i stödet från 20 till 30 procent? Ja, det är mycket enkelt. Vi ville att en mindre mängd pengar skulle räcka så långt som möjligt, och vi ville beta av den kö som efterlämnats och byggts på. Nu ökas stödet kraftfullt, och då kan vi återgå till 30 procent. Redan det är en halvering från den nivå som gällde under den förra borgerliga regeringen.

Anf. 4 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Det är välkommet att försöka jobba bort de köer som har funnits i systemet. Jag har tidigare ställt frågor och debatterat med ministern om köerna.

Nu vidtar regeringen aktiva åtgärder för att förlänga kön. Det är precis vad som kommer att bli resultatet av en ökad subvention. Allt fler tycker att det är trevligt att staten betalar en stor del av en investering som troligtvis på lite sikt redan hade varit ekonomiskt motiverad.

Jag har själv räknat på att montera solceller på mitt eget tak där hemma, och jag har konstaterat att på lite sikt är det en alldeles lysande investering. Det är mycket märkligt att regeringen gör denna upptrappning, och den går helt stick i stäv med vad branschen själv vill. Om man vill stödja en bransch är det väl rimligt att lyssna en smula på vad den har att säga och vilka synpunkter som förs fram.

Dagen efter att ministern presenterade den storslagna satsningen på ökad subvention till solceller sa branschen att man välkomnade att regeringen vill förenkla systemet, men man ville snarare se en nedtrappning och utfasning av stödet, att det exempelvis skulle bli enklare att använda ROT-avdraget. Det är mycket märkligt.

En tydlig skiljelinje, fru talman, mellan mig och ministern, mellan Moderaterna och Socialdemokraterna, mellan Alliansen och regeringen, är synen på effektivitet. Det räcker inte att ha goda intentioner i politiken. Jag vet att ministern och regeringen vill väl med satsningen. Frågan är om 3 ½ miljard är väl använda pengar. Är det så vi minskar de svenska klimat-

utsläppen på bästa sätt? Nej, det tror jag knappast. Den svenska elproduktionen är redan i dag i det närmaste fri från fossila utsläpp. Det är naturligtvis en annan situation i länder såsom Tyskland, Polen, Marocko – praktiskt taget vilket land som helst – som har ett stort beroende av fossil energi, det vill säga gas, olja och kol.

Sverige har klimatsmart kärnkraft i kombination med vattenkraft, välutbyggd vindkraft, en enormt välutbyggd bioenergi och det gröna guld i form av skog. Sverige har därför utifrån ett klimatperspektiv inte samma behov av att stödja utbyggnaden av den förnybara energin.

Jag tror på solenergin. Den kan stå på egna ben. Jag beklagar att regeringen i stället för att säga att 2019 skulle vara det sista året för solcellsstöd nu har gett besked om att stödet ska ökas i procent och över tid. Det råder ett prisfall, men regeringen svarar med ökade subventioner.

Fru talman! Det är inte ansvarsfull ekonomisk politik. Det är inte heller ansvarsfull energi- eller klimatpolitik. Vi behöver snarare rensa upp i energipolitiken och hålla oss till de breda överenskommelser som har gjorts om att stödja förnybar energi med elcertifikatssystem, långsiktiga goda villkor i form av klara skattebesked, bra regler för miljöprövningar och så vidare. De kommer långsiktigt att spela störst roll.

Anf. 5 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Vi kan vara överens om att det är viktigt att föra en ansvarsfull ekonomisk politik. Det är grunden för mycket av det vi gör för att hålla ihop vårt samhälle och för att investera för framtiden. Investeringar i solceller är verkligen en investering för framtiden. Som en investering för elproduktion här och nu utgör solceller en försvinnande liten del. Vi pratar om några promille av den svenska elproduktionen.

Trots den positiva utvecklingen globalt och även i Sverige är solceller det överlägset dyraste sättet att producera el i vårt land – alltså ny elproduktion. Därför behövs fortfarande ett stöd.

Fru talman! Det känns bra konstigt att bli uppläxad av en moderat företrädare om ordning och reda i statsfinanserna. Alliansregeringen lämnade en kö efter sig på 4 000 personer och satte av 60 miljoner, som ju inte alls räckte, med betydligt högre subventionsgrad än i dag. Detta i kombination med ett ökat intresse hos svenska folket har skapat köerna – vilket i grund och botten är positivt.

Fru talman! Lägg därtill att i samma budget som man avsatte 60 miljoner kronor till 4 000 personer hade man ett underskott i statsfinanserna på 60 miljarder. Det var på grund av alla skattesänkningarna som genomfördes under de åren.

Då känns det bra konstigt att när vi är i regering, med stora överskott varje år vi har regerat, bli anklagade för att vara ekonomiskt frivola. Så är det inte. Det råder överskott, och det är ordning och reda på statsfinanserna. Det ska komma hela svenska folket till del.

Vi ska stärka sammanhållningen i vårt samhälle med hjälp av investeringar i skattesänkningar för pensionärer, ökning av barnbidrag med mera samt investeringar för framtiden. Det är i det ljuset man får se det ökade stödet för solceller. Det är ingen som tror att detta i grund och botten klarar elförsörjningen här och nu. Johan Hultberg vet mycket väl att Sverige i dag har ett stort överskott av el som exporteras, just tack vare kärnkraft, vattenkraft, bioenergi och alltmer vindkraft i systemet.

Enligt energiuppgörelsen som har ingåtts över blockgränsen – Moderaterna, Centern, KD, Miljöpartiet och Socialdemokraterna – siktar Sverige på att i framtiden vara en nettoexportör av elektricitet. Det finns fantastiska förutsättningar för det.

Ja, vi investerar i solceller. Det är någonting oerhört bra, tror jag, för framtiden. Ja, vi stöttar detta i dag därför att det fortfarande inte klarar sig på marknadsmässiga grunder. Man hänvisar till Svensk Solenergi och säger att de vill avskaffa stödet. Ja, det var en diskussion om huruvida man skulle ha avdrag eller, i det här fallet, ett investeringsstöd. Men ett stöd är det oavsett om det är ett avdrag eller, för den delen, ett investeringsstöd.

Ja, Svensk Solenergi argumenterar för, precis som Johan Hultberg, att detta på sikt ska avskaffas. Men det gör även jag. Jag ser inte framför mig några eviga subventioner – tvärtom. Jag tror att solenergin kommer att kunna klara sig på egna meriter. Jag är inte lika optimistisk som Johan Hultberg och tror inte att det kommer att ske just år 2019 och 2020. Men det är klart att det kommer att ske med denna fantastiska utveckling, och då finns det ingen som helst anledning att stödja detta med några subventioner. Vi kommer att komma dit, och när vi är där kommer vi att ha en fullständig förändring av elsystemen i större delen av världen. Jag tror att detta kommer att bli huvudkällan för el för hushållen, kanske i kombination med någon form av lagring.

Anf. 6 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Låt mig börja där vi är överens, i tron på att solenergin långsiktigt och globalt kommer att spela en helt avgörande roll för vår energiförsörjning och också bidra till att vi faktiskt klarar av att möta klimatutmaningen och kraftigt sänka de globala utsläppen.

Om jag minns rätt är solinstrålning under sex sekunder tillräckligt för att klara vårt behov av energi på jorden. Vi måste bara, så att säga, bli bättre på att skörda energin. Där ser vi en snabb teknikutveckling, och den behöver politiken delvis stödja. Jag tycker att det är bra att det finns anslag i regeringens budget till bland annat forskning och teknikutveckling på det området. Men jag är skeptisk till de väldigt vidlyftiga subventionerna.

Ministern valde nu i sitt inlägg att bredda debatten så att den blev lite mer allmänpolitisk. Jag kan väl bara konstatera att det inte bara är jag och Moderaterna som kritiserar regeringen för att ha lagt fram en riktig valfläskbudget, utan det gör var och varannan oberoende granskare. Konjunkturinstitutet och så vidare tycker att regeringen slarvar bort den högkonjunktur som vi just nu är inne i. Man fyller inte ladorna tillräckligt mycket utan ger den här typen av stöd till det ena och till det andra.

Mest flagrant, kan jag tycka, är till exempel stödet till elcyklar. 350 miljoner kronor per år ska gå till att subventionera elcyklar. Det är en marknad som också blomstrar och som ökade med 50 procent i fjol. Detta ska regeringen utifrån ett klimatperspektiv stödja utan att ha någon uppfattning om hur stora utsläppsminskningar det ska ge.

Jag frågade hur stora utsläppsminskningar regeringen beräknar att dessa subventioner ska ge. Jag får inget svar på den frågan. Jag upplever att regeringen inte riktigt, fru talman, har koll på vad de satsningar som man vill göra resulterar i. Vill man jobba bort kön tycker jag att man ska trappa ned stödnivåerna och sätta ett klart årtal för när detta stödssystem

Prot. 2017/18:18
17 oktober

Svar på
interpellationer

ska vara utfasat. Jag beklagar att regeringen snarare väljer att försöka vinna röster genom att öka subventionerna i stället för att ge långsiktiga besked.

Anf. 7 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Vi har tidigare hört frågan: Varför investera i solceller när vi redan har en koldioxidsnål elsektor? Den frågan skulle nästan kunna ställas till den förra regeringen och till Moderaterna. Det var då detta stöd inrättades, och då var vårt energisystem näst intill identiskt med det vi har i dag – kärnkraft, vattenkraft, vindkraft, bioenergi och så vidare. Det håller alltså inte som argument.

Varför gör vi som vi gör? Man kan titta på regeringens budget. Vi har ett överskott i statsfinanserna på 85 miljarder. Med hälften av det betalar vi av på statsskulden. Det är ansvarsfullt. Det är bra för framtiden. Hälften använder vi för att stärka sammanhållningen i vårt land.

Pensionärer har sedan en lång tid, sedan den borgerliga regeringen, en helt annan skattesats än vad vi har. Varför ska de inte ha rätt till en ordentlig skattesänkning? Barnfamiljerna har inte sett någon ökning av barnbidraget på länge.

Varför är det fel att investera för framtiden i en mer förnybar energisektor, i det här fallet solceller? Jag kan inte se att det skulle vara felaktigt – tvärtom. Jag tror – jag har uppfattat att också Johan Hultberg tror det – att detta snarare är framtiden. Då är det viktigt att vi är med redan från början. Det var därför detta stöd inrättades 2009. Det är därför denna regering i varje budget har ökat det stödet. När solceller också i Sverige kan stå på egna ben kommer det naturligtvis inte att finnas något som helst skäl för det offentliga att subventionera dessa. Där är vi inte än. Jag hoppas och tror – det tror jag också att Johan Hultberg tror – att vi kommer att komma dit. Om det sedan sker 2021, 2023 eller 2025 är inte jag person att kunna svara på.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 7 Svar på interpellation 2017/18:13 om vinsttak och välfärdskonsekvenserna

Anf. 8 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Lotta Finstorp har frågat finansministern om hur hon och regeringen avser att möta de ökade välfärdskostnader som Lotta Finstorp anser att ett vinsttak i välfärden skulle medföra.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska besvara interpellationen.

Frågan är föranledd av att regeringen har tillkännagett att den avser att överlämna en proposition om en vinstbegränsning i skola och omsorg till riksdagen. Regeringen kommer i det fortsatta arbetet att beakta de remissynpunkter som inkommit och presentera ett förslag som ger fortsatt välfärd men som samtidigt innebär att de skattemedel som är avsedda för välfärden i ökad utsträckning går till verksamheten. Hälso- och sjukvården kommer inte att omfattas av förslaget utan ska utredas vidare.

Skälet till att regeringen avser att gå fram med förslaget är enkelt: Vinst som incitament hör inte hemma i välfärdssektorn. Syftet med den reglering som nu är aktuell är att offentliga resurser i större utsträckning ska gå till välfärden. Det kommer att innebära mer och inte mindre resurser i verksamheterna.

Jag anser att det är rimligt att kräva att privata aktörer som tillhandahåller skattefinansierade välfärdstjänster ska kunna visa att de offentliga medlen används i verksamheten och därmed kommer barn, elever och brukare till del.

Samtidigt som vinstjakten ska stoppas ska vi värna valfriheten och mångfalden i välfärden. Regeringen har varit tydlig med att enskilda aktörer även fortsättningsvis ska kunna vara verksamma i välfärden. De som bedriver seriösa välfärdsverksamheter och som regelmässigt återinvesterar i verksamheten kommer att kunna bedriva verksamhet även i framtiden. Jag delar därmed inte bilden att privata aktörer kommer att försvinna i den utsträckning som Lotta Finstorp menar.

Skulle vissa ägare och aktörer på grund av sämre lönsamhet välja att lämna sektorn kan det under en övergångsfas medföra administrativa kostnader för de kommuner och landsting som ansvarar för att säkerställa att verksamheten utförs. Privata aktörer kan emellertid redan i dag gå i konkurs, förlora sitt tillstånd eller välja att avveckla sin verksamhet. Kommuner bör därför alltid ha en beredskap för att ta sitt lagstadgade ansvar för att ge alla medborgare service om aktörerna försvinner.

Eftersom den verksamhet som bedrivs av privata aktörer och enskilda huvudmän för fristående skolor redan i dag bekostas av kommuner och landsting ser regeringen emellertid inte att detta riskerar att leda till högre välfärds kostnader för kommunerna. Det finns inget entydigt samband mellan kommunal effektivitet och andelen välfärdstjänster som utförs i kommunal regi. Det visar bland annat ESO-rapporten *Mer än tur i struktur*. Även om vissa aktörer väljer att lämna sektorn finns det därför inte anledning att tro att kostnaderna på längre sikt kommer att öka.

Anf. 9 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret! Svensk välfärd ska präglas av hög kvalitet, god tillgänglighet och stor valfrihet oavsett om verksamheten är offentligt driven eller fristående driven. Vi som bor i Sverige är sedan lång tid vana vid att välja. Vi är vana vid att välja barnens skola, att välja vem som ska ta hand om våra gamla föräldrar liksom att välja vårdgivare. Valfriheten är en central del i svensk välfärd för den som är förälder, elev, brukare eller patient men också för den som arbetar i välfärden och som i dag har möjlighet att välja arbetsgivare. Valfrihet på riktigt blir det först när man har flera alternativ att välja på, och det är då utvecklingen drivs framåt för både offentligt verksamhet och fristående verksamhet.

Välfärdens utmaningar i dag och i morgon är gigantiska. Sveriges befolkning ökar radikalt, med en timglasstruktur, där vi har många barn i botten, få som ska försörja och äldre äldre som växer i antal. Den demografiska utmaningen är väldigt stor.

Kvalitet är nyckelordet för såväl den som erhåller en välfärdstjänst som den som utför ett välfärdsarbete. Är då kvaliteten bättre i offentligt drivna verksamheter än i privat drivna verksamheter? Är bemötandet bättre? Är elevernas resultat sämre i fristående verksamheter?

Prot. 2017/18:18
17 oktober

Svar på
interpellationer

Det finns en mängd undersökningar som visar att kvaliteten i privat driven välfärd är lika bra som eller bättre än i den som sker i offentlig regi. Dessutom har konkurrensen lett till att kvaliteten har ökat både i offentligt drivna och i fristående verksamheter. Att mäta sig med varandra är en känd faktor när det gäller att höja kvaliteten, och det ger människor en positiv utväxling.

Välfärdens främsta utmaning är inte att en del skolor eller vårdcentraler lyckas bättre än andra utan att det finns de som inte är tillräckligt bra. Det är välfärdens utmaning. Hotet mot god kvalitet i välfärden är inte att gå med vinst; problemet är att det är så många som går med förlust. Inte minst offentliga visar röda siffror.

I det här läget väljer regeringen att tillsammans med Vänsterpartiet jubla över förslagen i Välfärdsutredningen, som vill begränsa företagens rätt att gå med vinst. Förslagen kommer att göra det svårt för privata aktörer att erbjuda människor skola, vård och omsorg.

Utredningen föreslår begränsningar i företagens rätt att gå med vinst. För min del för detta tankarna till forna Sovjet. Har ministern startat och drivit företag någon gång och i så fall gjort det enbart för att gå plus minus noll? Det har jag väldigt svårt att tro. Det är få som startar företag med tanken att bara nå balans framöver. Om man inte får göra vinst går det nämligen inte att investera.

Egentligen är rubriken på min interpellation fel. Det handlar egentligen inte om vinsttak utan om en strypt rörelsemarginal, som Friskolornas riksförbund så riktigt säger. Alla skolor som i dag har tillstånd måste acceptera den strypta rörelsemarginalen om detta blir verklighet. De som har tillstånd i dag måste då fundera på om de ska fortsätta och driva verksamheten vidare eftersom de inte kommer att kunna göra de investeringar som de vill framåt.

I nästa inlägg kommer jag att gå vidare med det svar som jag har fått av ministern och som jag tycker är väldigt intressant. När jag tittar på statistiken förstår jag nämligen inte hur kommunerna ska klara att hantera alla de elever som kommer att komma till de kommunala verksamheterna.

Anf. 10 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Den här frågan handlar inte framför allt om kvalitet, även om det också är en intressant diskussion, utan om hur välfärdens resurser ska användas. Det är klart att det kan finnas jättebra lärare i skolor som drivs av riskkapitalbolag, men det är ju tack vare att läraren är bra och inte för att det är ett riskkapitalbolag som driver verksamheten och tar ut en jättestor vinst.

Det är rimligt att skattepengarna ska användas till det som de är avsedda för, nämligen välfärd. Det här innebär heller inget stopp för privat verksamhet. Tvärtom kan det öppna upp för mindre företag som i dag har väldigt svårt att konkurrera med de stora riskkapitalbolagen. Det gäller både när det är fri etableringsrätt och vid offentliga upphandlingar.

Detta öppnar alltså snarare för alternativ som inte har vinstintresset som sitt enda syfte. Kortsiktiga vinster tycker jag inte hör hemma i välfärden, utan det måste vara en långsiktig ambition att driva verksamheten på ett bra sätt.

Det man kan se är välfärdens problem i dag är inte att det finns för få riskkapitalbolag i välfärden utan att det är brist på resurser. Därför är det mycket glädjande att regeringen nu tillskjuter resurser – miljardbelopp – till välfärden, som mycket väl behövs. Men det är också personalbrist. Vi kan se brist på lärare, sjuksköterskor, undersköterskor och så vidare, och där har vi nu också startat utbildningar.

Jag tror att det är viktigt: Vi måste ha många utbildningsplatser, och vi måste tillskjuta resurser till välfärden och också se till att välfärdspersonalen har goda arbetsvillkor. Det kan de inte ha utan resurser, så när man ser till att mer av resurserna går till välfärden i stället för till miljardvinster för jätteföretag kan det tvärtom förbättra situationen.

Jag ser inte alls det här problemet, och precis som ministern påpekar kan de här företagen redan i dag gå i konkurs och lämna kostnader och arbete åt kommunerna.

Om det nu vore ett skräckscenario att begränsa vinsterna i välfärden kan man ju fråga sig hur det är i andra länder som inte har vårt skolsystem. Vi är det enda landet i världen där riskkapitalbolag så fritt kan driva skolverksamhet och göra vinster på det. Det finns inte i något annat land. Till och med Chile, som tidigare hade vårt system, har ändrat systemet eftersom det inte fungerade.

Man kan fråga sig: När nu de andra länderna har ett annat system med mer kontroll över vart skattepengarna ska gå – är det då brist på skolor i alla världens länder, eftersom det här systemet är nödvändigt?

Jag tror inte det. Självklart är det så att man anpassar sig efter systemet, och bara man har tillräckligt mycket personal, till exempel tillräckligt många utbildade lärare, är det fullt möjligt både för kommunerna att själva driva skolor och för mindre aktörer, inte minst idéburen sektor, att driva skolor. Det är ju personalen som är den viktigaste resursen i välfärden och inte att det ska vara fullständigt fritt fram för riskkapitalister.

Det förslag som finns ska naturligtvis beredas. Det är inte färdigt ännu. Det kan naturligtvis bli förändringar längs vägen, men inriktningen är klar. Det som är intressant med förslaget är att det inte innebär ett förbud, utan det innebär att incitamentet, alltså drivkraften för att driva verksamheten, inte bara får vara vinst. Självklart ska man kunna göra överskott, men det ska inte vara dessa enorma övertvinster. Då rensas automatiskt de oseriösa aktörerna bort, de som bara har kortsiktigt vinstintresse. De som har andra intressen har därmed större möjlighet att växa i detta system.

Anf. 11 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Tack för inläggen, Lotta Finstorp och Hillevi Larsson! Låt mig påminna Lotta Finstorp om den moderate partiledarens ord den här veckan om behovet av en slyst samtalston, en saklig debatt i svensk politik och ett vuxet samtal om de framtidsutmaningar som politiken har i vårt land.

Lotta Finstorp jämförde Välfärdsutredningens förslag med Sovjetkommunismen i sitt inlägg. Det hör inte till ett vuxet samtal om välfärdens utmaningar i vårt land, fru talman.

Det förslag som Välfärdsutredningen har föreslagit är ett mer marknadsliberalt förslag än de modeller som gäller för den offentligt finansierade skolan i Danmark, Norge, Tyskland, Storbritannien, Frankrike, Spanien – samtliga länder i Europeiska unionen.

Fru talman! Det finns inget land förutom Sverige i Europeiska unionen som tillåter fria vinstuttag i den offentligt finansierade skolan.

Fru talman! Det finns inget land i Europeiska unionen förutom Sverige som släpper in kommersiella intressen i den offentligt finansierade skolan och begränsar handlingsutrymmet för professionerna i skolan – lärarna som ska göra jobbet.

Då kommer det ett förslag som på ett seriöst sätt försöker hantera de motsättningar som kan uppstå mellan en effektiv resursanvändning, kvalitetsarbete och vinstincitamenten i den del av ekonomin som även Moderaterna medger inte är en marknad utan som rör våra offentliga resurser, våra skattemedels resursanvändning.

Då kallar Lotta Finstorp i sitt inlägg förslaget för Sovjetkommunism. Så kan vi inte hålla på i Sveriges riksdag. Vi har en skyldighet, fru talman, gentemot alla våra medborgare att säkerställa att skattebetalarnas pengar används effektivt och till det som de är avsedda för.

Fru talman! Det är inte mina pengar. Det är inte Hillevi Larssons eller Lotta Finstorps pengar vi talar om. Det här är skattebetalarnas pengar som vi med tvång tar in till den offentliga sektorn för att säkerställa att vi kan finansiera svensk skola och svensk välfärd.

Vi har och har under de senaste decennierna haft en situation då resurserna läcker från verksamheten. Frågan som besvaras här rör delvis vad som kan hända om verksamheter går i konkurs. Låt mig påminna Lotta Finstorp om att det fanns en stor verksamhet som gick i konkurs, nämligen JB-skandalen då John Bauergymnasiet gick i konkurs. Det var 10 000 elever som stod utanför och inte kom in i sin skola. Den konkursen föregicks av stora vinstutbetalningar.

Har inte vi politiker ett ansvar och en skyldighet att faktiskt säkerställa att skattebetalarnas pengar används på ett sunt sätt? Har inte vi politiker skyldigheten att faktiskt också diskutera de brister som finns i våra system, i svensk välfärd och skola, och pragmatiskt utifrån forskning och kunskap ta fram lösningar på de problemen?

Är det rätt att med ord som ”kommunism” och ”Sovjet” försöka begränsa en ärlig debatt om hur vi ska jobba för att ge våra undersköterskor och lärare rätt förutsättningar i svensk skola och välfärd?

Fru talman! Jag är övertygad om att vi behöver ett ärligt och vuxet samtal i svensk politik. Jag är beredd att kritiskt granska alla de förslag som vi lägger fram. Jag är beredd att se negativa följd effekter av våra idéer, men då måste det också finnas en motpart som tar utmaningarna i svensk politik på allvar och faktiskt också står för ett vuxet samtal i den här kammaren.

Anf. 12 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Det var ett intressant inlägg från ministern. Jag har full förståelse för att det är en fråga som pressar ministern.

Det jag ville fortsätta med är att Valfärdsutredningens förslag ju inte bara är en fråga om den enskilda människans rätt att välja välfärdsutförare utan också i allra högsta grad ett hot mot alla de företag och anställda som berörs. Mer än var femte anställd inom välfärdssektorn arbetar ju i privata driftsformer, så det är väldigt stor oro där ute. Se bara på signalerna. Vi

var säkert många som såg när ministern i tv-rutan vädjade till Sverigedemokraterna att ställa upp på detta förslag. Jag förstår att ministern är pressad av det. Ingen är bättre än jag på att föra vuxna samtal i kammaren.

I ministerns svar finns det mycket som jag undrar över. Bland annat står det: "Jag delar därmed inte bilden att privata aktörer kommer att försvinna i den utsträckning som Lotta Finstorp menar." Men om man tittar på vad som sägs till exempel av företagargorganisationer, av Friskolornas riksförbund och i alla de remissvar som är oroliga och upprörda ser vi att de just gör bedömningen att väldigt många företag kommer att försvinna.

Vidare står det att om vissa ägare och aktörer skulle försvinna på grund av sämre lönsamhet skulle det bara medföra administrativa kostnader för de kommuner som ska ta över alla dessa elever och förskolebarn – vi håller oss till skolsektorn, för när det gäller hälso- och sjukvården har ni gett ett extra uppdrag om att den ska ses över. Men eleverna i kommunal verksamhet är ju inte gratis på något sätt. Det handlar ju inte bara om en administration, utan det är en verksamhet som dessa elever ska in i, och det kommer naturligtvis att kosta för kommunerna. Där hoppas jag att det från regeringens sida finns en analys av vad detta kommer att kosta för kommunerna.

Kommunerna behöver alltid ha en beredskap att ta emot elever, till exempel från den konkurs som ministern nämnde. Ja, så är det, men i det här fallet handlar det inte om en konkurs utan om många tusen elever som ska in i kommunala verksamheter.

Hillevi Larsson sa att det kommer att vara de oseriösa som försvinner. Man kan titta på företagsorganisationernas utlåtande om förslaget. Förslaget är ju ganska oförskämt mot företagen, för det kan faktiskt vara helt andra företag som försvinner än de som är oseriösa.

Jag får bilden av att ni anser att alla dessa företag är oseriösa. Det är fel att svartmåla en hel bransch på det här sättet.

Jag tittade på remissvaren för att se hur många elever som eventuellt kommer att behöva gå till kommunala skolor, som de kanske aldrig har gått i tidigare. Friskolornas riksförbund har tittat på detta. Hur ska kommunerna med bibehållen kvalitet klara att ta emot dessa elever? Många kommuner har mer än 70 procent av förskolebarnen i fristående verksamheter. Jag har tittat på några kommuner i mitt eget län. Jag bor själv i S-styrda Flens kommun, och där har vi 26,4 procent av våra grundskoleelever i fristående skolor. I S-styrda Oxelösund går över 40 procent av gymnasieeleverna i friskolor i andra kommuner. Hur ska kommunerna klara att ta hem dessa elever om friskoleföretagen läggs ned?

Anf. 13 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det här förslaget handlar ju om ett vinsttak, en vinstbegränsning. Det innebär inte att man inte kan göra någon vinst över huvudet, men man begränsar den. Det är ju inte rimligt, som det har varit, att vinstmarginalerna, alltså möjligheten att göra vinst, har varit större inom offentlig sektor, inom välfärden, än i privat verksamhet. Det har till och med varit så att riskkapitalbolag har gått från rent privat verksamhet till välfärdsverksamhet för att de kan göra större vinst där. Det blir uppochnedvända världen, för det är våra skattepengar som bekostar detta.

Prot. 2017/18:18
17 oktober

Svar på
interpellationer

Om man är helt och hållet privat gör man som man vill i företagsvärlden. Men när det bekostas av skattepengar måste man ändå ha några regler att förhålla sig till. Det är ingen som tvingar dem att driva verksamhet inom välfärden, men om de gör det måste vi ändå se till att skattepengarna går till det som de var avsedda för.

De fall där det kortsiktiga vinstintresset är den enda drivkraften – där det råder kvartalskapitalism – har för mig ett oseriöst drag. Risken är ju att förlorarna blir välfärden. Inte minst drabbar det eleverna i skolan om den plötsligt, från en dag till en annan, går i konkurs. Därmed tror jag att de oseriösa rensas ut.

De som blir kvar är de som inte har detta kortsiktiga vinstintresse utan även ett seriöst intresse av att bedriva verksamhet. Det handlar om de mindre aktörerna, som i dag har svårt att konkurrera med de stora.

Det målas upp ett skräckscenario om att allting kommer att rasa ihop på grund av detta. Men Chile har ju lämnat sitt skolsystem, och jag har inte hört något om att deras skolsystem i och med detta skulle ha rasat ihop. Självklart kommer inte heller vårt system att rasa ihop.

Vi får också fråga oss vad det hela kostar i dag, i form av miljardvinster, där pengarna rinner ut. Det har till och med förekommit att de runnit ut till skatteparadis. Detta måste vi fråga oss.

Anf. 14 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Låt mig först beklaga att Lotta Finstorp även i sitt andra inlägg frångår de principer som Ulf Kristersson har uttalat ska vara vägledande för det politiska samtalet genom att anklaga mig och mitt parti för att söka stöd hos Sverigedemokraterna. Jag har i mitt politiska arbete, sedan jag vid 13 års ålder blev engagerad, bekämpat främlingsfientlighet, rasism och extremism i politik. I rollen som statsråd har jag sökt debatt med Sverigedemokraternas partiledare. Bland annat hade vi för några veckor sedan en timmes debatt i Uppsala om vinster i välfärden, där jag öppet och ärligt beskrev varför vi har intagit de positioner som vi har. Jag argumenterade också mot den hållning som Sverigedemokraterna har i vinstfrågan. Det är inte jag eller Socialdemokraterna som har sökt stöd från Sverigedemokraterna; det är faktiskt Lotta Finstorps parti som har gjort det under de senaste månaderna.

Mellan 70 och 80 procent av svenskarna vill begränsa vinsterna i välfärden. En majoritet av de moderata väljarna vill begränsa vinsterna i välfärden. En majoritet av de borgerliga väljarna vill begränsa vinsterna i välfärden. Varför är det så? Jo, väljarna vill säkerställa att deras skattepengar faktiskt också används till det som de är avsedda för.

I dagsläget kan vi inte säkerställa att skattebetalarnas pengar används så effektivt som möjligt. Vi har utmaningar i de verksamheter som är i egen regi. Där behöver vi sätta fokus på produktivitetsökningar. Vi behöver jobba med att avlasta personalen genom att minska den administrativa bördan, som har ökat under de senaste decennierna. Vi måste också ha regler för hur resurserna används i fristående verksamheter.

Nu har vi till exempel sett en trend att när statsbidragen till skolverksamhet ökar ser vi också aktörer som använder en del av dessa ökade statsbidrag till att göra större vinstutbetalningar. Det är ju inte riktigt tanken med att ta in skattepengar – att öka vinstutbetalningarna för den offentligt finansierade skolan. Vi måste faktiskt jobba med att se till att de pengar

som skolor får också används till höja kvaliteten, bland annat genom att förbättra villkoren för dem som arbetar i skolan genom att öka lärartätheten och säkerställa att man till exempel jobbar med skolhälsovården, som är en del i de satsningar som regeringen nu gör.

Eftersom det inte finns möjlighet att ställa krav eller säkerställa rätt resursanvändning hamnar vi i en resursanvändning i fristående verksamheter som ibland står i konflikt med det som är politikens vilja, och så kan det inte vara.

Det finns en anledning, fru talman, till att vi är ensamma i Europa och i västvärlden om att släppa in kommersiella aktörer i den offentligt finansierade skolan. Det finns en anledning till att högerpartier i Europa tar avstånd från den kommersialiserade svenska skolan, en anledning till att norska Høyre, danska Venstre och brittiska Tories har valt att *inte* genomföra reformer som innebär att man släpper in kommersiella aktörer i skolan.

Anledningen är att när man släpper in marknadsintresset och tillåter fria vinstuttag från verksamheterna finns det alltid någon som betalar priset. I det här fallet har det varit lärarna. Det är deras villkor som försämrats. De får betala priset för stora vinstutbetalningar, och i slutändan innebär det att resultaten i svensk skola försämrats. Det går inte att höja kvaliteten i skolan om vi inte också säkerställer rätt resursanvändning.

Anf. 15 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Jag saknar svar på den kanske viktigaste frågan i den här interpellationsdebatten, som är hur kommunerna ska klara åtagandet och bereda plats att undervisa alla barn som förmodligen kommer att mista de fria verksamheter där de finns i dag. Jag undrar hur regeringens analys ser ut – hur kommunerna ska klara det och vilka pengar som måste skjutas till för att det ska fungera.

När jag läste ett stort antal av remissvaren till slutbetänkandet kunde jag se att Norrköpings kommun, en stor S-styrd kommun, är emot det här och tycker att det är fel. Trosa kommun, en liten alliansstyrd kommun, anser att det blir en stor utmaning att klara det här – och de har ändå en liten procentandel barn och ungdomar som går i fristående verksamheter. Statskontoret är mycket ifrågasättande.

Sedan kan man titta på det ur ett företagarperspektiv. Sverige har en väldigt låg andel kvinnor inom näringslivet. Om man tittar på dem som i dag driver företag inom vård, skola och omsorg ser man en överrepresentation av kvinnor i ledande befattningar. Rimmar då inte det här lite illa med en feministisk regering, när vi försöker få fler kvinnor att starta och driva företag?

När det handlar om att garantera kvaliteten och göra bra upphandlingar tog alliansregeringen flera steg i det, till exempel ökad tillsyn, skärpta kvalitetskrav och stärkt upphandlingskompetens. Det som jag upplever i kommuner och landsting är att man är dålig på att följa upp avtalen. Man utvärderar inte heller på ett bra sätt när avtalen har gått ut.

Hotet mot god kvalitet i välfärden är inte vinster som sedan investeras. Det är de verksamheter som går med förlust som är hotet. Och var går gränsen? Är det vid hantverkaren som bygger och hjälper till på ett offentligt drivet dagis? Ska han också få en reglering av sin vinst?

Prot. 2017/18:18
17 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 16 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! I det senaste inlägget blev det uppenbart att vi har ett stort behov av att diskutera sakfrågan. Lotta Finstorp nämnde de olika åtgärder som vidtogs av den förra regeringen, bland annat på upphandlingsområdet. Men faktum är att skolverksamhet inte är upphandlad. De som finansierar skolverksamhet, kommunerna, har alltså inte möjlighet att ställa krav på fristående aktörer. Vi har en annan modell med etableringsfrihet och skolpeng. Alla kostnader täcks redan av det offentliga, med skattemedel, genom skolpeng.

Frågan är hur vi ska säkerställa att de här pengarna faktiskt används till det de är avsedda för. Där har inte kommunerna rätt verktyg i dag. De har faktiskt *inga* verktyg för att bestämma över resursanvändningen hos de fristående aktörerna – trots att det är offentliga medel, skattemedel, och trots att det är offentlig verksamhet. Vi har till och med skolplikt, så vi har till och med tvång på att barn ska gå i skola. Men vi har inte riktigt verktygen för att säkerställa att resurserna faktiskt används till att höja kvaliteten och öka lärartätheten.

Därför har vi nu den här debatten. Därför får vi kritik från medborgarna mot det här systemet. Därför vill sju åtta av tio begränsa vinsten i välfärden. Därför har vi i politiken också skyldigheten, fru talman, att sätta oss och ha ett vuxet samtal där vi faktiskt ser vad det är för brister i vår modell.

Jag kan inte i dag säga att alla de förslag som Valfärdsutredningen har lagt fram är perfekta. Det finns brister i de förslagen, precis som det finns brister i den ordning som vi har i dag. Det vi måste göra nu är att utifrån de remissvar som vi fått in och utifrån den folkliga viljan att begränsa vinsterna i välfärden hitta lösningar som gör att resurserna används till kvalitetshöjningar. Då kommer det att krävas kompromisser. Det kommer att krävas ansvarstagande från höger och vänster. Det kommer att krävas kompromisser också i den här kammaren.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2016/17:602 om brister i postgången

Anf. 17 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Lotta Finstorp har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att säkerställa en väl fungerande postgång.

Jag vill betona att det är mycket viktigt för regeringen att det finns en posttjänst av god kvalitet i hela landet som är kostnadseffektiv och i så stor utsträckning som möjligt motsvarar hushållens och företagens behov.

Post- och telestyrelsen, PTS, är utsedd av regeringen att utöva tillsyn inom postområdet. Myndigheten för sedan tidigare en tät dialog med alla postoperatörer, däribland Postnord AB, om kvalitetsproblem.

Det är tillsynsmyndighetens uppgift, inte regeringens, att granska att Postnord AB lever upp till de krav som reglerna på postområdet ställer. PTS ser allvarligt på situationen och har ökat sina tillsynsinsatser med bland annat fler fysiska tillsynsbesök, tätare dialog samt krav på och uppföljning av lokala åtgärdsplaner. PTS får också meddela de förelägganden som behövs för att postlagen och föreskrifter eller tillståndsvillkor som

meddelats med stöd av lagen ska följas. Föreläggandet får förenas med vite.

Jag har fullt förtroende för PTS tillsyn på postområdet och fortsätter följa myndighetens arbete noga. Men jag vill också stärka PTS möjligheter att genomföra sitt uppdrag genom att ge nya verktyg att arbeta med för att klara av tillsynsfrågorna.

Regeringen beslutade den 12 oktober 2017 att ändra postförordningen i syfte att anpassa den samhällsomfattande posttjänsten. Åtgärden ska underlätta för en väl fungerande posttjänst i hela landet. Den innebär en höjning av kvalitetskravet för brev med normalporto så att minst 95 procent av inrikesbrevens ska komma fram i tid, oavsett var i landet breven har lämnats in. Samtidigt ändras kravet från övernattbefordran till tvådagarsbefordran.

Regeringen beslutade även att inhämta Lagrådets yttrande över ett förslag till ändringar i postlagen. I remissen till Lagrådet föreslås att regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer ska få meddela föreskrifter om på vilket sätt den samhällsomfattande posttjänstens krav på utdelning av postförsändelser ska fullgöras. I dag styrs verksamheten i stor utsträckning av Postnords egna interna effektivitetskrav och tillgänglighetskrav i avsaknad av statliga sådana.

Åtgärden gör det möjligt att förtydliga kraven avseende den samhällsomfattande posttjänst som utförs av Postnord AB. Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag i dessa frågor.

Anf. 18 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Tack, ministern, för svaret!

Dagligen hör och läser vi om människors ilska över att postgången inte fungerar, och det verkar vara likadant över hela landet – vilken tidning man än öppnar och vilken Facebooksida man än läser. Viktiga brev kommer inte fram. Remisser från läkaren hamnar hos grannen. Räkningar kommer inte fram i tid. I vissa fall har detta lett till betalningsanmärkningar när man inte har fått den räkning som man borde ha betalat. Det händer också att försändelserna är trasiga, och företagare är uppgivna över att kundrelationen inte fungerar när utlovade leveranser inte kommer fram. Detta är bara ett axplock av vad som händer i Sverige just i dag.

Dessvärre är det personalen som tar stryk och får ta emot alla klagomål. Sjukskrivningstalen är höga. Jag hörde på Radio Sörmland förra veckan att elva brevbärare var sjuka samtidigt i Eskilstuna. Människor fick inte sin post och fick vänta på till exempel provsvar från landstinget med stor oro. De fick vänta i flera dagar på att få sin post.

Postnords ledning har i intervjuer uttryckt att man känner sig övergiven av ansvariga politiker. Reaktionerna lät inte vänta på sig när Postnords vd och ordförande vädjade till näringsminister Damberg att säga något positivt om bolaget. Regeringens tafflighet är alarmerande.

Vilken är regeringens strategi för att återupprätta svenska folkets förtroende för Postnord? Det går ju väldigt fort att bryta ned ett förtroende, men att bygga upp det igen tar alltid mycket längre tid.

Beskedet om en ny postlag har länge skjutits fram, men i torsdags kom beslutet från regeringen om att ändra i postförordningen. Jag tror att det på något sätt har varit ett halmstrå för många – för Postnords ledning och

Prot. 2017/18:18
17 oktober

Svar på
interpellationer

kanske för personalen där ute. Bara man får beslutet på plats kommer allt att lösa sig.

Min fråga till ministern är: Kommer detta verkligen att lösa alla problem som i dag finns? Kommer arbetsmiljön för de anställda att bli bättre igen, och kommer människor att vilja arbeta hos Postnord? Det var nämligen också problemet i Eskilstuna förra veckan: Det gick inte att få tag på vikarier trots att arbetslösheten är jättehög i Eskilstuna. Men det var ingen som ville hoppa in och rädda posten som inte kom ut.

Hur ska Postnord få tillbaka den grundmurade tillit som Posten hade tidigare. Vi sa ”som ett brev på posten”, precis som utredningen heter. Det kom i tid, det var som klockan och så vidare. Men hur kommer denna tillit tillbaka igen hos människor och anställda? Den tar som sagt var kort tid att bryta ned och lång tid att bygga upp.

Ibland jämför jag med överbeläggningar på sjukhus: Man skruvar ned resurser därför att man ser att det kommer mediciner och behandlingsmetoder som gör att människor inte behöver ligga kvar på sjukhus. Men man är alldeles för tidigt ute, för verkligheten ser helt annorlunda ut.

Det är precis likadant med post: Vi tror och hoppas att alla ska skicka digitalt, men så ser inte verkligheten ut. Dessutom har e-handeln ökat väldigt mycket, och jag som kund förväntar mig att få min leverans inom så många dagar som anges när jag klickar och gör beställningen. Detta fungerar också väldigt dåligt, så allt hänger ju ihop.

Jag är väldigt orolig för vad som ska hända. Vad är det ministern hoppas ska lösa det tillitsproblem som finns hos svenska folket?

Anf. 19 CECILIA WIDEGREN (M):

Fru talman! Jag vill inledningsvis säga tusen tack till riksdagskollegan Lotta Finstorp, som har ställt en angelägen interpellation med anledning av den förtroendekris som de senaste åren tyvärr har eskalerat. Den har alltså inte vänt utan fortsätter att gå åt fel håll.

Försenad och försvunnen post är i dag på var mans läppar – ett diskussionsämne du kan möta i personalrummet när du kommer till jobbet på morgonen. Post- och telestyrelsen noterade ökade klagomål på Postnord under 2015 och 2016 och även inledningsvis under 2017. Det handlar om ungefär 6 000 klagomål varav flertalet gäller försvunnen post, som alltså aldrig dykt upp över huvud taget. Klagomålen gäller både förseningar och försvunnen och förstörd post, som inte heller dyker upp.

Jag har exempel med mig från Skaraborg, från Mariestadsområdet, Hjo och Falköping, där individer under både kortare och längre tid har haft enorma bekymmer. På en del orter går Postnord ut och konstaterar att man har bekymmer, vilket på något sätt skulle rättfärdiga en förtroendebrist. På andra orter försöker man snarare att sopa det under mattan.

Vi kan konstatera att det handlar om allt från sommarvikarier till sjuk-skrivningar och personalbrist, för att bara nämna några saker. Arbetsmiljöfrågan torde vara en av de ledande för staten när man fortsätter att styra sitt företag.

För mig blir det väldigt dramatiskt när en äldre människa inte får det läkemedel som hon kanske absolut borde ha, eller när en företagare som försöker skapa jobb och företagande på landsbygden inte kan lita på postgången.

Om hela Sverige ska leva, statsrådet, är det klart att postväsendet är en oerhört viktig del. Jag tror att både oppositionen och regeringen är överens om att hela Sverige ska ha företagande som fungerar och att man som äldre ska kunna lita på sin läkemedels- eller provsvarsleverans, oavsett var i landet man bor. För mig som bor på landsbygden är detta helt avgörande. Jag menar att det är här vi kan fortsätta att växa och att det är här saker och ting kan ske. Att då kunna lita på postgången är oerhört viktigt.

Förtroendet för postväsendet har nu halverats. Det fortsätter dessutom att gå åt helt fel håll; man känner en fortsatt stor oro. Regeringen fastställde för ett år eller ett halvår sedan en tidsplan; det måste ske en bättring och en förändring. Trots detta fortsätter det att gå åt fel håll.

Då måste regeringen börja fundera över sin strategi. Att återupprätta postväsendet och förtroendet för det och att styra statliga bolag – allt detta ligger på statsrådets och regeringens kollektiva bord att ta ansvar för. Om man har haft en strategi och den inte funkar, vad ska man då göra för att återupprätta den?

Nu skjuter man lite på frågan och säger: Vi ändrar i lagen i stället. Vi ser till att ändra förutsättningarna så kanske förtroendet går upp igen. Men så ser inte verkligheten ut för den äldre eller för den företagare som faktiskt behöver sin postförsändelse.

Min fråga är: Vad är regeringens svar när det gäller att lösa de bekymmer som har orsakat förtroendekrisen, utöver att ändra i regelverk för att kanske sudda ut frågan fortsättningsvis?

Anf. 20 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Jag får tacka för frågorna. Jag vill börja med att säga att jag är bekymrad över utvecklingen inom postväsendet. Det är alldeles uppenbart att vi de senaste åren har sett en negativ trend och stora problem när det gäller detta. Människors oro delas av mig och många andra inom politiken.

De bakomliggande orsakerna är framför allt två. En är den stora förändring i samhället som är kopplad till digitaliseringen. Sedan år 2000 har antalet brev minskat med en tredjedel. I år skickar vi mer än en miljard färre brev än vi gjorde år 2000. År 2016 skickades 2,3 miljarder brev, och 2000 var det kring 3,5 miljarder. Detta är en enorm samhällsförändring. De allra flesta människor använder sig i dag av e-post och av digitaliseringsens möjligheter på ett sätt som man inte kunde göra tidigare.

Detta drabbar naturligtvis en organisation som jobbar med det gamla systemet. Det skapar nya förutsättningar. Man måste delvis organisera på ett annat sätt. Man måste skära i kostnaderna när en stor del av intäkterna försvinner.

Som nämndes här finns det en positiv post också, och det är att antalet paket ökar. Men det sker inte i samma omfattning som antalet brev minskar. Det är därför svårt att upprätthålla samma intäkter när antalet brev minskar.

Den andra stora frågan handlar om organisation. Den tidigare regeringen gjorde en uppgörelse med Danmark och slog samman den danska och den svenska posten. Det har skapat rätt stora problem. Nu har det skett en dramatisk förändring i Danmark, eftersom man precis efter sammanläggningen påskyndade digitaliseringen genom lagkrav. Det har skapat

stora problem för företaget Postnord och skapar stora förluster i sammanhanget. Vi kan kanske enas om att den sammanslagning som den tidigare regeringen genomförde inte var så lyckad.

Nu sitter den svenska regeringen, den danska regeringen och Postnord i förhandlingar om hur man ska reda ut denna situation för att undvika konkurser och mångmiljardförluster i bolagen och försöka undvika att de svenska skattebetalarna får ta stora kostnader på detta område.

Nu är frågan hur tilliten ska återupprättas. En del i en sådan förändring är att vi faktiskt måste vara beredda att göra förändringar i postlagen och i de regler som skapar förutsättningar för den som ansvarar för den samhällsomfattande tjänsten att klara denna verksamhet. I torsdags antog vi ett förslag som utgör grunden i en sådan förändring. Jag får fortsätta att tala om detta i mitt nästa inlägg.

Anf. 21 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Det är riktigt som ministern säger, att antalet brev har minskat med en tredjedel de senaste åren. Men det skrivs fortfarande väldigt många brev. Myndigheter skickar brev.

Det som man gjorde i Danmark var att lagstifta om att all myndighetspost skulle skickas digitalt. Det var radikalt. Min fråga är om regeringen funderar på att göra likadant.

Jag drog paralleller med överbeläggningar inom sjukvården. Det handlar också om kontanthantering. Så länge det finns bankomater kommer människor att ta ut pengar. Jag gör det inte, men många andra gör det. Företagare på landsbygden vittnar om att de inte vet hur de ska kunna bli av med kontanterna. Nu har risken flyttats hem till småföretagaren i Jämtland eller i Norrbotten, som inte kan åka någonstans och sätta in pengarna.

Vi skickar fortfarande brev. Då måste vi ha en postgång som fungerar. Vi har fortfarande kontanter i omlopp. Då måste det finnas någonstans att sätta in dem. Vi har fortfarande människor som behöver ligga på sjukhus. Då ska vi alltså inte ha överbeläggningar, och vi måste ha sjukhussängar. Detta handlar om tilliten för viktiga samhällsfunktioner som hela tiden får sig en törn.

Det kan inte vara jätteroligt att vara anställd på Postnord med tanke på hur arbetsmiljön blir när det raljeras över företaget. Det finns människor som berättar att de inte vågar berätta att de är anställda på posten om de är på en middag, eftersom det då dras igång en massa saker och människor är upprörda och skrattar bakom ryggen på dem. Detta har så att säga verkligen gått ned i källaren, och det är regeringen som har ansvaret här och nu.

Samdistribution är intressant. Det tas också upp i utredningen att man skulle kunna samdistribuera brev och tidningar. I dag är det inte så. Man kan också se detta ur miljösynpunkt. På landsbygden, där både Cecilia Widedgren och jag bor, kommer tidningen först på morgonen, och sedan kommer två olika postföretag med post. Om man både ur en tidsmässig synpunkt och ur miljösynpunkt hade kunnat samdistribuera hade till exempel färre transporter behövts, inte bara på landsbygden utan också till distributionscentraler och så vidare. I dag är det olika tidpunkter för leverans till kunder. Jag skulle vilja att ministern kommenterar hur han ser på samdistribution.

Om jag inte minns fel tas det också upp i utredningen att man inte ska dela ut post i brevinkast i flerfamiljshus utan göra som i nyproducerade flerfamiljshus där man delar ut post i brevlådor som finns på bottenplanet. Detta skulle underlätta för brevbäraren, som skulle slippa springa i alla trappor. Men det kan också vara bra för till exempel äldre att röra på sig och gå ned och hämta sin tidning och sin post.

Min uppfattning är att förutsägbarhet är viktigt. När man lägger ett brev i brevlådan ska man veta att det kanske kommer att ta två dagar för detta brev att komma fram. Enligt regeringens beslut sägs det, om jag inte minns fel, att 95 procent av posten ska komma fram inom två dagar. Men det borde absolut vara 100 procent.

Jag vet att det har varit problem till exempel med den digitala sorteringen i Sundsvall. När man kör in ett nytt system blir det lite barnsjukdomar, men nu borde detta ha lösts.

Jag har alltså några frågor. Hur ser ministern på samdistribution? I Danmark har man ett lagkrav på att alla myndigheter ska skicka sin post digitalt. Är det någonting som regeringen ämnar föra fram?

Anf. 22 CECILIA WIDEGREN (M):

Fru talman! Utgångsläget för regeringen är att fyra av tio har erfarenhet av att posten inte fungerar på avsett sätt.

Regeringen talar om två föränderliga delar i detta. Den ena är digitaliseringen. Den andra handlar om att där man förändrar förutsättningarna ändras också organisation och struktur, och då måste man förändra för att göra om till det bättre. Det är två ganska naturliga förändringar som sker i stora delar av vårt samhälle i övrigt och som även borde hänga samman med att postväsendet ska fungera.

Det som jag undrar i detta läge är varför regeringen inte har valt att agera snabbare på dessa utmaningar i stället för att vänta in och se om detta förtroende ändå kunde ha förbättrats. Vi backar nu alltså två, tre eller fyra år tillbaka i tiden, och det är en resa som har gått åt helt fel håll.

Då har man valt att se till att Postnord ska jobba med en lyssningskampanj. Nu ska man lyssna, och på det sättet skulle förtroendet förbättras.

I den andra delen har regeringen valt att skärpa tillsynen för Post- och telestyrelsen.

Den tredje delen som ministern tar upp är att försämrade service kanske är lösningen för att komma runt detta.

Jag menar fortfarande att man inte har gått till botten med det som egentligen är den stora utmaningen, nämligen att regeringen på sitt bord har att styra en föränderlig kurva för ett statligt bolag och därmed måste se till dessa utmaningar.

Många gånger som vi hör detta handlar det om en arbetsmiljö som inte duger. Även människor som delar ut post vill bli sedda och hörda på jobbet.

Följande fråga landar då åter på regeringens bord: Vad gör regeringen för att se till att arbetsmiljön för brevbärarna blir bättre, så att saker och ting ska fungera också under morgondagen, och för att förtroendet för postväsendet ska återupprättas?

Anf. 23 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Vi kommer då tillbaka till vad vi nu ska göra. Regeringen har lagt fram ett förslag om en ändring i postförordningen och också ett förslag som innebär förändringar i postlagen. Detta kommer att underlätta för Postnord, eller någon annan som möjligen har ansvar för detta i framtiden, att klara av arbetet i den nya världen med ett minskat antal brev. Detta handlar också om situationen när det gäller samgåendet med det danska företaget.

Det som jag tycker är mycket viktigt i detta sammanhang är att vi ser att vi har en uppgift och ett ansvar för att se till att skapa förutsättningar för att man ska klara av en bra postservice i hela Sverige. I Danmark har man motsvarande krav på sig när det gäller Danmark. Trots detta samgående försöker vi hålla isär detta, även om det har inneburit stora problem även för den svenska delen av posten att klara av denna verksamhet.

En fråga handlar om samdistribution, som underlättas när man går över till att det kommer att ta två dagar för ett brev att komma fram. Det innebär betydligt fler möjligheter jämfört med tidigare för Postnord och andra aktörer att samdistribuera, eftersom detta möjliggör en mer flexibel lösning när det gäller att man kan ta emot och lämna vid andra tidpunkter. Detta har framgått väldigt tydligt i såväl den utredning regeringen tog initiativ till i början av mandatperioden, och som lades fram i fjol, som i de samtal vi har haft med oppositionen.

En annan åtgärd jag gärna skulle se är att man genomför den förändring Lotta Finstorp talade om, det vill säga att man ställer krav på fastighetsboxar också i städerna. Vi som bor på landsbygden tycker nämligen att vi får vara med och ta den kostnaden, men man verkar inte vara tvingad att vara med och ta den i städerna. I nybyggda fastigheter är det alltid fastighetsboxar, och jag hör aldrig någon som klagat på det. De flesta upplever att det är väldigt bra.

I samtalen med oppositionen innan vi lade fram propositionen svarade man dock från allianspartierna att man inte var beredd att ta det steget. Om Lotta Finstorp kan få sitt eget parti att ändra hållning i frågan tycker jag alltså att det vore bra. Det skulle även underlätta för och skapa en bättre arbetsmiljö för brevbärarna, och facket är starkt inne på samma linje som jag – att det vore bra om vi fick till en sådan förändring.

En viktig fråga att ställa tillbaka är därför vad Moderaterna vill i denna fråga. Jag har egentligen inte hört något konkret förslag från Moderaterna än så länge, men om Lotta Finstorp och Cecilia Widegren står på samma sida som jag i frågan om fastighetsboxar är det ändå ett steg framåt.

I övrigt håller jag med om att bolag måste styras, men när förutsättningarna förändras så att intäktsbasen rycks undan handlar det ju även om att vi som lagstiftare måste vara beredda att ändra förutsättningarna. Det går inte att tro att vi kan fortsätta som tidigare och säga att man får fixa detta med samma regelverk. Det är det jag gör nu, och jag hoppas att vi är överens om det.

Anf. 24 LOTTA FINSTORP (M):

Fru talman! Det är ju så här, ministern, att det inte finns något förslag på riksdagens bord än. Vi kommer naturligtvis att återkomma i frågan från moderat håll och från Alliansen.

Jag kan konstatera att ministern anser att man ska få tidningen efter två dagar. Om det ska vara samdistribution i det beslut regeringen har fattat kommer det ju att innebära att man får sin dagstidning två dagar senare. Frågan är alltså hur detta ska gå till, men det kan ministern svara på sedan.

Jag tycker att det Cecilia Widegren tog upp var viktigt, och det handlar om boende och företagare på landsbygd. Det är de som blir mest sårbara när postdistributionen inte fungerar. Den som är företagare på landsbygd är helt förtvivlad; jag har mött många och fått kontakt med många företagare. Jag bor i Sörmland. Det är inte direkt en obygd, men man kan ha väldigt långt till sin postdistribution. När det inte fungerar kan företagare tappa kunder på att människor inte kan lita på att de får den leverans de faktiskt har beställt. Det gäller både företagare och enskilda som har beställt någonting från dessa företag.

Det jag inte förstår i hela den här tillitsproblematiken är följande: Vi vet att försändelserna har minskat med en tredjedel. Hur kan då kvaliteten ha försämrats så radikalt på den brev- och postutdelning som ska ske? Det måste ju betyda att man har skruvat ned antalet medarbetare för fort. Jag undrar hur regeringen har styrt sitt bolag, för kvaliteten borde inte bli sämre för att det är färre brev att dela ut. Jag förstår inte det. Det är trasiga försändelser, de kommer inte fram och de läggs i fel brevlådor. Vilket är problemet?

Vi väntar som sagt på att ett förslag läggs på riksdagens bord.

Anf. 25 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP):

Fru talman! Först får vi ta detta med tidningen. Vi kommer fortfarande att ha fem dagars utdelning i Sverige; det kommer det inte att bli någon skillnad på. Man kan alltså samdistribuera och ha större möjligheter i att det kan ta lite längre tid innan ett brev kommer fram. Samdistributionen ökar möjligheterna, och det kommer inte att vara så att tidningen behöver komma efter två dagar för att breven i vissa fall tar lite längre tid på sig.

I många fall kommer breven att komma fortare fram när vi nu ställer ett högre krav, nämligen 95 procent. I dag är det ju ofta så för den som bor på landsbygden att ett brev tar kanske tre fyra dagar på sig innan det kommer fram. Det vet väl Lotta Finstorp, som påstår att hon bor på landsbygden eller åtminstone har närhet till den.

En annan sak är att digitaliseringen ska nå hela Sverige. Vi har i budgeten annonserat en förändring från 1 megabit per sekund till 10 megabit per sekund som det grundläggande kravet för alla i hela Sverige. Detta ska man kunna få med det mobila nätet. Det kommer att medge en situation där alla kommer att ha möjlighet till en hygglig internetuppkoppling var de än bor i landet. Det ger också möjlighet till en annan penninghantering, som användning av Swish eller andra system, som är betydligt bättre än i dag.

Lotta Finstorp frågar vilket problemet egentligen är. I ett företag där intäkterna minskar – där breven och verksamheten minskar – måste man naturligtvis skära i kostnader. Annars går man med miljardförluster, och då slutar det med att vi i statsbudgeten måste betala för postservicen i stället. Det är den situationen jag försöker undvika.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2017/18:11 om Sveriges ansträngningar för Ali Gharavi

Anf. 26 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Lotta Johnsson Fornarve har frågat mig om Sveriges ansträngningar för Ali Gharavi, som är frihetsberövad i Turkiet. Interpellanten har också frågat vilka initiativ Sverige tar både som enskilt land och som medlem i EU för att Turkiet ska respektera grundläggande mänskliga rättigheter och upphöra med förföljelserna av fria medier, den kurdiska befolkningen och oppositionella.

Jag ser mycket allvarligt på gripandet av de tio människorättsaktivisterna i Istanbul den 5 juli. Jag är oroad över att åtta av dem fortfarande är fängslade, däribland den svenske medborgaren Ali Gharavi. Vi har tagit del av anklagelserna mot Gharavi, och vår uppfattning ligger fast: Ali Gharavi var i Turkiet för att delta i ett fredligt seminarium om internetfrihet och mänskliga rättigheter.

Vi har sedan gripandet arbetat intensivt med Gharavis fall. Vi har bland annat vid tre tillfällen kallat upp Turkiets ambassadör till UD, och vi tar ständigt upp fallet med turkiska myndigheter i frågan, både i Ankara och i Istanbul. Vårt generalkonsulat i Istanbul besöker Gharavi i fängelset så ofta som möjligt. Även Sveriges ambassadör i Turkiet har besökt honom i fängelset. Detta är ett arbete som kommer att fortsätta oförtrutet, och vi ser hela tiden över möjliga vägar framåt.

Det är viktigt att komma ihåg att Gharavi för tillfället är underställd det turkiska rättsväsendet. Med det sagt kommer vi att fortsätta göra vad vi kan för att uppmärksamma fallet hos turkiska myndigheter och arbeta konsulerbart för att förbättra fängelseförhållandena för Ali Gharavi.

Jag delar interpellantens stora oro över utvecklingen i Turkiet, inte minst beträffande massavskedanden och arresteringar samt kränkningar av mänskliga rättigheter, till exempel begränsningar av yttrandefriheten. Fria medier, yttrandefrihet, politisk opposition samt en välfungerande rättsstat är förutsättningar för ett demokratiskt samhälle. Detta har vi framfört vid ett flertal tillfällen till turkiska företrädare i Stockholm och Ankara och på andra ställen där möten ägt rum. Vi har understrukt att Turkiets agerande har en direkt inverkan på Sveriges och EU:s relation till Turkiet.

Regeringen är också pådrivande när det gäller att lyfta fram Turkiets kränkningar av de mänskliga rättigheterna inom ramen för de internationella forum som vi anser mest lämpliga för dessa diskussioner och där resultat kan uppnås. Därför är regeringen aktiv inom främst EU och Europarådet för att på så vis långsiktigt söka påverka utvecklingen i Turkiet.

Vi uppmärksammar situationen för oppositionspolitiker, journalister, akademiker och civilsamhällesaktörer och driver på för att EU:s medlemsstater ska fortsätta att agera samlat för att respekten för mänskliga rättigheter och rättsstatens principer i Turkiet ska förbättras.

Inom ramen för Sveriges bilaterala reformstöd gör vi insatser för att öka kapaciteten hos det civila samhället, medier och andra förändringsaktörer. Vi ger också stöd till organisationer som utbildar journalister för att bland annat främja grävande journalistik.

Gällande kurdernas situation fortsätter vi i samtal på politisk nivå att understryka vår oro och driva att frågan tas upp inom EU. Sverige agerar även lokalt – till exempel bevakar svenska utlandsmyndigheter i Turkiet rättegångar mot HDP-ledare som en del av det diplomatiska uppdraget.

Sverige fortsätter att nära följa utvecklingen i Turkiet, och i fokus för vårt engagemang står starkt respekt för demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Vidare avser vi att driva på för att situationen även fortsättningsvis ska uppmärksammas inom EU, Europarådet och andra relevanta internationella forum.

Vi försitter inga möjligheter när det gäller att inskräpa våra budskap till turkiska myndigheter, såväl på egen hand som i samverkan med andra EU-länder.

Anf. 27 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka utrikesministern för svaret på min interpellation. Jag är glad för att ministern ser mycket allvarligt på gripandet av de tio människorättsaktivisterna i Istanbul den 5 juli och för att ministern delar min oro över att åtta av dem fortfarande sitter fängslade, däribland den svenske medborgaren Ali Gharavi.

Det är bra att Sverige på olika sätt har arbetat med Gharavis fall och har kallat upp Turkiets ambassadör till UD vid flera tillfällen samt tagit upp fallet med turkiska myndigheter, både i Ankara och i Istanbul. Det är också av stor betydelse att vårt generalkonsulat i Istanbul och den svenska ambassaden i Turkiet har engagerat sig.

Jag tycker dock att det vore bra om utrikesministern kunde uttrycka sig ännu tydligare och ta kraftfullt avstånd från anklagelserna genom att uttrycka det absurda i fängslandet av Ali Gharavi och övriga MR-aktivister. Sverige måste klargöra att det aldrig någonsin kan vara ett brott att kämpa för mänskliga rättigheter.

Under Erdoğan's styre har utvecklingen i Turkiet tagit tydliga steg i fel riktning, precis som ministern uttryckte. Sedan det misslyckade kuppförsoket sommaren 2016 har inskränkningarna av de demokratiska fri- och rättigheterna ökat betydligt. Sedan kuppen har över 110 000 människor blivit avskedade eller avstängda från sina jobb och över 50 000 har arresterats, bland dem ett stort antal journalister och parlamentsledamöter för vänsterpartiet HDP.

Det är uppenbart att Erdoğan använt kuppförsoket som en ursäkt för en alltmer repressiv politik mot sina meningsmotståndare. Genom en konstitutionsändring våren 2017 har ännu mer makt samlats hos Erdoğan, och ett återinförande av dödsstraffet diskuteras.

Attackerna på människorättsförsvarare sker i en tid då deras roll i Turkiet är viktigare än någonsin tidigare. De åtta människorättsförsvararna greps den 5 juli under en workshop i digital säkerhet och psykosocial hälsa och hålls alltså fortfarande i förvar. De är anklagade för att ha begått brott i en terroristorganisations namn, utan att vara medlemmar, vilket är anklagelser helt utan grund. Bland de gripna finns Amnesty Internationals chef i Turkiet, Idil Eser, och svensken Ali Gharavi.

Enligt anhöriga är Ali Gharavis tillstånd dåligt. Han känner sig deprimerad och isolerad. Hans möjligheter till kontakt med omvärlden är mycket begränsade, och han får endast ta emot ett fåtal besök. Han skulle även behöva läkarvård av en engelskspråkig läkare.

Mot den bakgrunden är det bra att det svenska konsulatet och den svenska ambassaden har besökt honom, men hur ofta sker dessa besök? Jag undrar också om ambassaden skulle kunna hjälpa till med att få till stånd läkarvård.

Jag skulle mot denna bakgrund vilja fråga ministern om hon tänker ta ytterligare initiativ för att Sverige, både som enskilt land och som medlem i EU, ska verka för att Turkiet släpper Ali Gharavi och de övriga människorättsförsvarare som greps den 5 juli. Har ministern eller statsministern tagit upp frågan på högsta politiska nivå i kontakterna med den turkiska regeringen, eller finns det tankar på att göra det?

Anf. 28 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Jag kan bara hålla med Lotta Johnsson Fornarve om att gripandet av Ali Gharavi och de tio MR-aktivisterna i somras är väldigt bekymmersamt. Gripandena skedde under de undantagslagar som har varit i kraft i Turkiet sedan kuppförsöket i fjol och visar på en även fortsättningsvis oroväckande utveckling i landet.

Som jag sa i mitt första inlägg är vår uppfattning att Ali Gharavi befann sig i Turkiet för att delta i ett fredligt seminarium om internetsäkerhet. Vi har sedan gripandet arbetat aktivt och intensivt. Vi fortsätter att ha kontakt med de turkiska myndigheterna på min nivå och på alla andra nivåer.

Vi ger även konsulärt stöd till Ali Gharavi i fängelset, så ofta vi kan och så ofta som vi får tillträde, för att underlätta hans situation där. De frågor som rör hälso- och sjukvård har varit en viktig del av detta.

Självklart gör vi allt vi kan för att underlätta för Ali Gharavi, och vi har påtalat för Turkiet att hans hälsosituation inte är bra. Vi kommer att fortsätta att ge honom konsulärt stöd, och vi kommer att fortsätta att inskräpa budskapet till turkiska myndigheter.

I går var jag på utrikesministermöte i EU. Vi hade en lunchdiskussion om Turkiet och kunde då konstatera att det sker väldigt omfattande och godtyckliga frihetsberövanden av regimkritiker, oppositionspolitiker, författare, akademiker och MR-aktivister. Vi konstaterade också att det är oacceptabelt att det även fortsättningsvis råder undantagstillstånd. Detta har vi framfört upprepade gånger.

Vi använder också vårt bilaterala reformstöd för att arbeta aktivt. I detta arbete har vi kontakt med en mycket bred grupp av aktörer i det turkiska samhället. Vi har partner som driver frågor som har bäring på mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Eftersom det här utrymmet krymper i Turkiet tycker vi att det är jätteviktigt att ge stöd till detta.

Formerna för detta samarbete och vilka partner vi ska ha ses kontinuerligt över. Vi för samtal med Sida, regeringen och olika berörda partner.

Vid sidan av EU finns ju också andra viktiga forum. Europarådet har tagit en alltmer aktiv roll sedan kuppförsöket och sedan folkomröstningen om konstitutionsförändringarna i april. Detta är välkommet, för då kan diskussionerna föras i en organisation som Turkiet är medlem i. Detta har varit en fördel.

Rapporten som Venedigkommissionen har lagt fram, där Turkiets dekretlagar analyseras, är också viktig. Där har parlamentarikerna i Europarådet gjort ett väldigt betydelsefullt arbete, tycker vi.

Det är med denna bredd av forum och instanser som vi genom att fortsätta vårt engagemang kan diskutera situationen i Turkiet och på sikt vända utvecklingen. Vi tror att denna interaktion, med såväl regeringen som oppositionen och civilsamhället, främjar en demokratisk utveckling. Det blir dock svårare och svårare.

Prot. 2017/18:18
17 oktober

Svar på
interpellationer

Anf. 29 LOTTA JOHANSSON FORNARVE (V):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att Sverige engagerar sig på en rad olika områden när det gäller Ali Gharavi och de andra människorättsaktivisterna samt när det gäller situationen i Turkiet över huvud taget.

Ministern säger att man har tagit upp frågan på alla nivåer – inkluderar detta ministernivå och statsministernivå? Jag skulle vilja ha ett förtydligande på den punkten.

Vi lyfter upp frågan om de fängslade Amnesty-aktivisterna inte bara för att en svensk medborgare finns bland dem utan också för att det är extra allvarligt när en regim ger sig på MR-försvarare på detta sätt. I en tid när mänskliga rättigheter inskränks allt tydligare i Turkiet och utrymmet för civilsamhällesorganisationer krymper är det extra viktigt att stå upp för de organisationer som varje dag kämpar för att grundläggande mänskliga rättigheter ska respekteras.

En åklagare i Istanbul kräver nu upp till 15 års fängelse för de människorättsaktivister som gripits i Turkiet. En av dessa är ju svensk medborgare.

I ett uttalande säger Amnesty International att dessa anklagelser är skandalösa och inte innehåller några nya bevis samt att absurda påståenden riktade mot några av Turkiets mest framträdande människorättsförsvarare upprepas.

Det enda dessa personer har gjort sig skyldiga till är att tro på att det är viktigt att kämpa för mänskliga rättigheter. Att fängsla dem för detta är djupt felaktigt och rättsvidrigt.

Även om vi har agerat och gjort mycket från svensk sida hoppas jag att regeringen håller i detta, både som enskilt land och genom olika internationella organ som EU och Europarådet, och ytterligare intensifierar trycket mot Turkiets myndigheter för ett ovillkorligt frigivande av Ali Gharavi och de övriga människorättsaktivisterna.

Jag hoppas också att det kommer att synas och kommuniceras tydligare utåt. I medierna har jag inte sett någonting från regeringens håll om detta fall sedan i augusti, så det vore välkommet.

Amnesty rapporterar om en ökning av anklagelser om tortyr och miss-handel i polishäkten, delvis med stöd i undantagstillståndet som lättat på skyddet för de arresterade. Enligt Amnesty går de rutinmässiga och långa häktningarna av journalister och människorättsförsvarare i Turkiet att likställa med att straffas utan fällande dom. De som uttrycker åsikter som avviker från regeringens, särskilt i relation till kurdernas situation, har utsatts för hot om våld och brottslig förföljelse. Samtliga medier som riktar kritik mot regeringen och Erdoğan är måltavlor för regimens förtryck.

Ett tydligt exempel på hur Turkiet försöker tysta all opposition är att över 3 800 organisationer och stiftelser har stängts ned permanent i Turkiet. Bland dem finns både barnrätts- och kvinnorrättsorganisationer.

Jag tycker att det i det här sammanhanget finns anledning att lyfta frågan om det avtal som EU har med Turkiet om att förhindra flyktingar från att ta sig till Europa – detta Turkiet som på område efter område bryter mot de mänskliga rättigheterna mot den egna befolkningen. Hur kan man anse att det landet kan betraktas som ett säkert land för människor på flykt? Är det inte hög tid att Sverige verkar för att EU säger upp avtalet med Turkiet, som syftar till att förhindra människor på flykt att ta sig till Europa? Så länge avtalet finns kvar kommer Erdoğan att använda det i utpressningssyfte.

Anf. 30 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Ali Gharavi är ju svensk medborgare. Det innebär att det är vår uppgift att ge honom konsulärt stöd. Tyvärr är det flera EU-länder som har tvingats att hantera liknande fall.

Vi har ett bra utbyte i de här frågorna i EU-sammanhang. Vi har kontakt på ministernivå, och jag har inte minst haft väldigt nära kontakt med min tyska kollega om deras fall. Enligt den senaste information som vi har fått kommer det att vara en första domstolsförhandling onsdagen den 25 oktober. Det är i och för sig ett välkommet besked, så att vi i alla fall vet vad som kommer närmast och kan planera utifrån det. Vår utgångspunkt är ju att Ali Gharavi bör släppas fri, och det är så som vi arbetar med fallet.

Samtidigt väcks den viktiga principiella frågan om hur vi ska engagera oss i Turkiet i fortsättningen. Det var förstås en del av den diskussion som vi hade i går på EU-nivå. Jag upplever att det är många som i likhet med mig företräder länder som under lång tid har insisterat på att ha EU-vägen öppen för Turkiet. Det blir svårare och svårare att försvara detta för våra medborgare om man ser att den demokratiska utvecklingen går i alldeles fel riktning i Turkiet. Därför måste vi fortsätta att utmejsla en strategi för hur vi ska agera gentemot och med Turkiet.

Vi har hittills tyckt att det inte är för oss att stänga dörren. Det pågår ju inga förhandlingar för närvarande, utan de ligger på is. Men vi menar att det är upp till Turkiet att i så fall säga att de inte vill söka den här vägen. För oss har det varit viktigt att erbjuda den möjligheten. Under ett antal år var det något som gav goda resultat i form av reformansträngningar, och sakta men säkert såg vi en väg framåt. Men nu är det för mycket av repression, för mycket av ett uppdelat samhälle och för mycket av brott mot mänskliga rättigheter för att det här ska vara en lätt debatt att ta. Vi återkommer också till detta i EU-sammanhang, och jag har all förståelse för de argument som presenteras här.

När det gäller flyktigavtalet går det stöd som EU ger till flyktingarna och i första hand till FN-organ, inte minst UNHCR, Unicef och andra som jobbar på marken för att förbättra förhållandena för flyktingar. Turkiet lever i stora drag upp till det avtal som vi har med landet. Det ska inte underkännas, utan de ska ha ett erkännande för att de faktiskt har tagit emot 3 miljoner flyktingar, och det är inte ingenting. Detta blir också en viktig diskussion framöver.

Nu har vi att se fram emot rättegångsdatumet. Som sagt fortsätter vi att utnyttja konsulärt tillträde och tycker att det är viktigt med fortsatt dialog, inklusive tydlig kritik. Det är så som EU och vi från svensk sida mest kan påverka Turkiet.

Anf. 31 LOTTA JOHNSON FORNARVE (V):

Fru talman! Tack, ministern! Jag tror dessvärre att Turkiet i det läge som landet befinner sig i dag inte är mottagligt för vädjanden, utan man måste vara väldigt tydlig och tala maktspråk med en regim som den oerhört auktoritära regim som vi ser i dag i Turkiet. Jag är ändå glad att frågan har tagits upp på ministernivå, att den har fått den statusen.

Över 130 journalister är i dag fängslade i väntan på rättegång. Turkiet uppskattas vara det land som håller flest journalister fängslade. Borgmästare i minst 35 städer har avsatts och i vissa fall gripits. Det handlar framför allt om städer i östra Turkiet och borgmästare som tillhör vänsterpartiet HDP eller deras systerparti DBP.

Natten till den 4 november 2016 greps tolv parlamentsledamöter från vänsterpartiet HDP. Bland de gripna fanns partiledarna Selahattin Demirtaş och Figen Yüksekdağ. Sedan kuppförsöket den 15 juli 2016 har fler än 6 000 av partiets medlemmar anhållits, och 2 000 har fängslats. Detta tillsammans med de åtta fängslade MR-aktivisterna från Amnesty International gör att situationen i Turkiet är minst sagt alarmerande.

Jag hoppas därför att Sverige kommer att fortsätta att intensifiera arbetet för att de frihetsberövade politikerna, MR-aktivisterna och journalisterna snarast frigges. Vi i Vänsterpartiet gör vårt bästa för att utöva påtryckningar. Vi har redan ett faddersystem för parlamentarikerna från vänsterpartiet HDP. Jag hoppas också att regeringen kommer att intensifiera sitt arbete för att förmå Turkiet att respektera de grundläggande mänskliga rättigheterna och att upphöra med förföljelserna av fria medier, den kurdiska befolkningen och oppositionella.

Slutligen hoppas jag också att regeringen gör ytterligare kraftanstängningar för att Ali Gharavi och de övriga MR-aktivisterna från Amnesty snarast ska frigges, för att kämpa för mänskliga rättigheter kan aldrig vara ett brott.

Anf. 32 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S):

Fru talman! Jag tackar Lotta Johnsson Fornarve så mycket, för det är viktigt att vi oförtrutet arbetar vidare med fallet Gharavi. Naturligtvis ska vi undersöka möjligheten att insistera på att närvara vid domstolsförhandlingen den 25 oktober.

Vi fortsätter att engagera oss för Turkiet. Det är viktigt för oppositionen och de progressiva och reformvänliga krafterna i Turkiet att se att det finns en dörr öppen. Det är viktigt också för att uppmuntra dem som kämpar på så mycket i Turkiet till försvar för mänskliga rättigheter, rättsstatens principer och demokratin.

Vi kommer att behöva ett fortsatt engagemang och dialog på många arenor, på många nivåer och med en bredd av aktörer. Där kommer vi att vara aktiva mot bakgrund av de omvälvande skeendena i Turkiet. Det kommer fortsatt att vara en högt prioriterad fråga för regeringen.

Tack för debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2017/18:2 om stranderosion

Anf. 33 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Maria Malmer Stenergard har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att underlätta och förbilliga för kommunerna att genomföra strandfodring, hur jag ser på möjligheten för staten att ta ett övergripande ansvar för stranderosionsfrågan samt vilken myndighet som i dag har det huvudsakliga ansvaret för stranderosionsproblematiken och hur samordningen fungerar med övriga berörda myndigheter.

Bakgrunden till frågorna är de problem med stranderosion som kan ses på flera ställen i Sverige och särskilt för kustnära kommuner.

Den kommunala självstyrelsen innebär att kommuner och landsting sköter lokala och regionala angelägenheter av allmänt intresse. Kommunerna har därför en central roll att i sina planer förebygga och hantera stranderosion. Kommunerna ansvarar för samhällsplanering och har enligt PBL bland annat ett ansvar för att ny bebyggelse lokaliseras till mark som är lämplig med hänsyn till risken för olyckor, översvämning och erosion.

Mycket görs redan i dag för att stärka arbetet med stranderosion. Statens roll är i första hand att ansvara för forskning, samordning och kunskapsförmedling till stöd för andra aktörer såsom kommuner, näringsliv och enskilda. På så sätt både underlättas och förbilligas arbetet för bland andra kommunerna.

På frågan om ett eventuellt statligt övergripande ansvar för stranderosionsfrågan samt vilken myndighet som i dag har det huvudsakliga ansvaret för stranderosionsproblematiken vill jag särskilt nämna Statens geotekniska institut, SGI. SGI har ett nationellt samordningsansvar för stranderosion. Ansvaret handlar om att samordna många expertmyndigheter, inte att ha all kompetens själv.

SGI ska enligt sin instruktion bidra till att riskerna för stranderosion minskar. Det innebär bland annat att SGI bistår andra myndigheter med sakkunnigutlåtanden i ärenden om stranderosion, utvecklar kunskapen inom området och samordnar olika aktörers intressen.

SGI ansvarar för ett myndighetsnätverk där nio myndigheter ingår. Nätverket ska vara ett kontakt- och samverkansorgan och bistå SGI genom att bland annat identifiera gemensamma frågor och värdera behovet av samordning. Den bild vi har är att denna samordning fungerar bra. Samarbete mellan myndigheterna sker också i olika specifika projekt.

Som exempel på SGI:s kunskapshöjande insatser kan nämnas arbetet med erosionskartering och att SGI utvecklar och testar en metodik för att kartera sårbarheten med avseende på erosion i kustområden, längs vattendrag och i sjöar. Denna sårbarhetskartering kommer att finnas som underlag för kommunerna i deras arbete med översiktsplaner och detaljplaner.

Myndigheten tar också fram en handledning om naturanpassade erosionsskydd och deltar i forskningsprojekt som har bäring på stranderosion. Det gäller bland annat forskning om naturanpassade erosionsskydd i farleder samt forskning om etiska aspekter vid stigande havsnivåer.

Även Sveriges geologiska undersökning, SGU, arbetar med stranderosion. SGU är enligt sin instruktion ansvarig för frågor om berg, jord och grundvatten och arbetar aktivt med både kartläggning och analys av strandförhållanden och erosion.

Som exempel på SGU:s verksamhet kan nämnas projektet Skånestrand som avslutades under 2016 efter fyra års arbete. SGU har tillsammans med berörda kommuner genomfört en kartläggning av både land- och kustremsa längs Skånes kust för att ta fram geologisk information om jordarter och erosionsbenägenhet. Informationen finns tillgänglig i en kartvisare och utgör en bra grund för fortsatt arbete med bland annat planering av erosionsskydd.

Länsstyrelsen ska också som statens regionala representant tillhandahålla kunskapsunderlag för kommunens planering liksom för enskilda aktörers förberedelse inför till exempel myndighetsbeslut om byggande eller om åtgärder mot erosion. Länsstyrelsen ska även pröva kommuners detaljplaner så att kraven på hälsa och säkerhet är tillgodosedda.

Jag vill också särskilt nämna det pågående arbetet med klimatanpassning. Regeringen tillsatte 2015 en utredning för att se över bland annat ansvarsfördelningen vad gäller åtgärder för klimatanpassning. Utredningens slutbetänkande är under beredning.

Det är stor risk att stranderosionen kan komma att förvärras med klimatets förändring. Regeringen kommer under mandatperioden att ta fram en nationell strategi för klimatanpassning i syfte att stärka det långsiktiga arbetet och samordningen av klimatanpassning.

Anf. 34 MARIA MALMER STENERGÅRD (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Sverige har en lång och vacker kust, och det ska vi vara glada och tack samma för. Den är en källa till rekreation, turism och viktiga intäkter.

Men stranderosion blir allt vanligare längs våra kuster. Kustlinjen förändras ständigt. När havet bryter ned och för bort sanden från stranden krymper stranden, och kustlinjen förskjuts inåt land. För kustnära kommuner är stranderosion ett allvarligt problem. Stora värden riskerar att gå förlorade. Det drabbar enskilda markägare. Det drabbar också möjligheterna till rekreation och riskerar inkomsterna från turism, bland annat.

Skåne är hårt drabbat, men problemen syns också hos kommuner i Blekinge, Småland och Halland, för att nämna några.

På vissa platser är läget akut, som vid kusten i Åhus, vilket ministern väl känner till. Havet äter sig allt längre in, och egendom hotas. När skyddsvallarna förstörs, riskerar snart stora delar av bebyggelsen att hamna under vatten. Det får självklart direkta konsekvenser för de boende men också för vatten- och avloppssystem, för annan infrastruktur och för bygden i stort.

Det finns flera sätt att mildra effekterna av stranderosion. Det kanske mest hållbara och miljövänliga är strandfodring, som innebär att man på en eroderad kuststräcka lägger ut sand som hämtats i havet. Sand som sugits ut till havs återbördas på så sätt i ett kretslopp utan att medföra större skada eller andra efterverkningar. Metoden är vanlig i övriga Europa och i Nordamerika, men den är ovanlig i Sverige.

En förklaring är att regelverket för strandfodring är komplicerat och svårtytt. Framför allt handlar det om den dubbla miljöprövningen som sker mot både miljöbalken och lagen om kontinentalsockeln, vilket i praktiken omöjliggör eller starkt försvårar lämpliga åtgärder. Lagstiftningen är utformad så att olika myndigheter och domstolar handhar olika delar av ansökan. Dessutom gör olika intressenter ofta olika bedömningar.

Ystads kommun har efter många och mycket långa turer fått tillstånd att strandfodra. Det har tagit flera år, och de har drabbats av onödiga kostnader. Detta är inte hållbart. Hanteringen måste förenklas avsevärt.

Ytterligare ett exempel är Ängelholms kommun, som vill strandfodra för att skydda och bevara både stränderna och infrastrukturen bakom stränderna.

Fler kommuner kommer att behöva ansöka. Men alltmer av kusten spolas ut i havet i väntan på olika myndighets- och domstolsprövningar.

Fru talman! Vi ska vara rädda om vår natur, på land, vid vatten och i vatten. Därför måste vi göra det enklare för dem som vill ta ansvar. Vi måste hela tiden sträva efter att göra hela Myndighetssverige betydligt enklare. Detta är bakgrunden till min interpellation.

Ministern menar i sitt svar, bland annat, att kommunerna har ett stort ansvar när de planerar för ny bebyggelse. Det håller jag helt med om, men det löser ju inte problemen för befintlig bebyggelse. Det gäller till exempel husen på Äspet som är endast *en* vall från att spolas ut i Östersjön.

Ministern pekar i sitt svar också på det kommunala självstyret. Problemet med det är ju att kommunerna i princip ändå inte äger frågan. De kan ta initiativ till strandfodring men är sedan helt i händerna på en ineffektiv tillståndprocess.

Därför är min självklara fråga: Hur tycker ministern att kommunerna ska agera för att på ett effektivt sätt kunna skydda sin strandlinje?

Anf. 35 ANDERS HANSSON (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Stranderosion är något som har diskuterats länge. Man får egentligen alltid samma svar när stranderosion diskuteras, och det är att SGI har det övergripande ansvaret för att rätt fakta ligger på bordet. Det är bra, för utan dessa fakta är det svårt att vidta rätt åtgärder.

Problemet med att ständigt hänvisa till SGI:s utredningar och resultat är att de hela tiden ändras, allt medan tiden går. När kommuner med stranderosion frågar vad de ska göra får de svaret att SGI är den myndighet som har det övergripande ansvaret för att ta fram underlagen. Men till syvende och sist är det kommunerna som står med svartepetter i hand och frågar: Vad ska vi göra då?

Som min kollega Maria Malmer Stenergard tidigare har sagt kommer då en massa olika lagstiftningar in och försvårar för kommunerna att göra det de måste göra för de stränder som är utsatta. Merparten finns i de sydliga delarna av Sverige: Skåne, Blekinge, Småland och Halland. Det är de som har drabbats mycket.

Precis som tidigare har sagts är vi nog fullständigt överens när det gäller den befintliga bebyggelsen. När man bygger får man tänka på att inte placera bebyggelsen i strandkanten när risk för stranderosion finns.

Men den befintliga bebyggelsen har vi här och nu, och då måste man göra någonting. Svaret blir alltid detsamma: SGI har samordningsansvaret. Men, fru talman, det hjälper inte kommunerna i det läget. De står inför att de behöver göra någonting nu, här och direkt. De säger: Vad ska vi göra? Och får vi lov att göra det? Ofta är lagstiftningen problematisk när det gäller detta.

Till det här kommer naturligtvis också kostnaden för att göra någonting. Där finns det olika medel man kan söka. Men i och med att lagstiftningen skiftar när det gäller detta blir det svårt för kommunerna att få ut någon ersättning. Vi fick tidigare höra om Ystads kommun, till exempel, som har strandfodrat. Det har kostat dem 30 miljoner under tre år. De har hämtat sand, vilket vi är tacksamma för att de fick lov att göra, för att göra en strandfodring av stränderna vid Löderups strandbad. Därtill kommer alltså att Ystads kommun får betala 30 miljoner kronor för detta.

Min fråga till statsrådet blir: Finns det någon möjlighet för kommunerna att få något som helst statligt stöd för detta? Ibland talar vi mer om skador som har skett där man inte har kunnat göra någonting, som ras och skred. Men stranderosion är någonting som pågår hela tiden. Kan dessa kommuner i Skåne, Småland, Blekinge och Halland få någon som helst möjlighet till ekonomiskt stöd från staten för att kunna hantera den kostnad det innebär att försöka återställa stränderna, Sveriges land, till vad de har varit så att inte havet vinner över land?

Anf. 36 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka för möjligheten att diskutera stranderosion och inte minst för möjligheten att sätta detta i ett större sammanhang. Klimatets förändringar kommer att påverka Sveriges långa, fantastiskt vackra men också väldigt viktiga, kuststräcka på ett tydligt sätt. Vi på den nationella nivån behöver ägna dessa effekter och vad de betyder för olika aktörer mer uppmärksamhet. Det handlar om kommuner men också om enskilda som kan hamna i svåra situationer.

Tyvärr är detta en diskussion som har legat tyst och stilla i alldeles för många år. Det som behöver göras först är ganska grundläggande saker. Det är därför vi från regeringens sida har sagt att vi till att börja med behöver arbeta med en klimatanpassningsstrategi där man tittar på grundläggande ansvarsfördelning i klimatanpassningsarbetet i Sverige. Inga frågor ska hamna mellan stolar, utan ansvarsfördelningen ska vara tydlig. Det är grunden.

När det handlar om stranderosion finns det flera metoder som är relevanta. Strandfodring är en sådan, och det är möjligt för kommuner att få tillåtelse för strandfodring. Miljökraven på strandfodring är väldigt höga, framför allt i den del som handlar om att ta upp sand. Till denna del ska man söka tillstånd enligt en särskild lagstiftning. Men om vi teoretiskt sett säger att det hade varit en enda lagstiftning hade ändå inte kraven på att noga utreda miljöeffekterna av sandsugning minskat.

Det fall som har nämnts här är Ystad. Det som har hänt är att Ystad två gånger har gått upp till regeringen med en ansökan och fått avslag därför att det var sakliga brister i underlaget där man beskrev miljöeffekterna av sandsugningen. Helt oberoende av vilken lagstiftning det handlar om måste kraven på att det hela dokumenteras noga vara desamma. Det var regeringar av olika kulörer som avslog ansökan, och det finns ingen anledning att ifrågasätta hanteringen. Det tar lång tid.

För att hjälpa kommuner framöver att kunna göra sakliga bedömningar av miljöeffekterna av sandsugning är det som sas här det viktigaste: tillgänglighet till kunskap. Då är de karteringar som statliga myndigheter gör, och har gjort mer av under de senaste åren, otroligt viktiga. Då har kommunerna ett basmaterial. De behöver inte börja från scratch vid varje

undersökning, utan det finns tillgänglig data. Man har gjort några steg i kunskaps- och informationsinsamlingen, och det kommer att underlätta arbetet framöver avsevärt. Framtidens ansökningar kommer därför att vara enklare.

Jag vill också lyfta fram att det finns andra metoder än sandfodring för att göra detta. Det finns ett spännande innovationsarbete på gång där både SGU och SGI är delaktiga i att ta fram nya metoder. Men också Region Skåne tar ett stort ansvar som en drabbad region. Man har ett projekt på gång som handlar om att testa nya metoder för natur- och ekosystembase-
rade anpassningsmetoder i kustzonen. Målet är att hitta kostnadseffektiva men också ekologiskt väl fungerande metoder för att skydda kustzonerna långsiktigt i det förändrade klimatet där havsnivån stiger. Jag har stora förhoppningar om att den typen av nya tekniska lösningar kommer att vara viktiga i framtiden.

Anf. 37 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Arbetet med klimatanpassning, som ministern nämner i sitt svar, är viktigt för att vi ska kunna identifiera risker och sårbarheter. Ministern menar att staten genom forskning, samordning och kunskapsförmedling underlättar och förbilligar arbetet för bland annat kommunerna.

Så är det naturligtvis i det längre perspektivet, och det är viktigt och bra. Klimatfrågan är akut, så detta är ett viktigt arbete. Men vi måste samtidigt ha ett hållbart system för de enskilda och kommuner som redan har drabbats och som brottas med problematiken här och nu.

Oftast får kommunerna själva bära bördan och ansvaret för att skydda och återställa sina stränder. Precis som min kollega Anders Hansson var inne på är det förenat med stora kostnader att genomföra strandfodring, från framtagande av underlag till den rent tekniska hanteringen.

Men sedan ska kommunerna därutöver betala för själva sanden. Sand från havets botten är nämligen enligt lagen om kontinentalsockeln en statlig naturresurs, och staten har därför rätt till ersättning för den sand som återförs. Det innebär stora kostnader för de drabbade kommunerna. Sanden som sugts upp och återförs till stränderna ingår i ett kretslopp där samma sand gång på gång sköljs ut till havs för att sedan tas tillbaka regelbundet. Att betala ersättning för sanden varje gång framstår kanske inte som helt rimligt om man har gjort bedömningen att strandfodringen är miljömässigt motiverad, vilket man har gjort i dessa fall. Det sker alltså inte något uttag av resurser från naturen, utan bara en förflyttning. Därför tycker jag att man bör kunna se över statens rätt att kräva ersättning för sand av kommunerna som genomför strandfodring från statens havsbotten. Jag skulle gärna höra ministrerns syn på den saken.

Fru talman! Jag skulle vilja återkomma till frågan om de dubbla tillståndsprovningarna, som jag redan har varit inne på. Det underlag som ska tas fram av kommunerna är omfattande, och jag har stor förståelse för att det kanske inte heller är helt enkelt att göra detta, att man måste komplettera och så vidare. Men det blir inte enklare av att man måste driva processen i två olika instanser, så jag ser fortfarande ett stort behov av förenkling.

Om en kommun till slut efter en lång process i miljödomstolen där lyckas få sitt tillstånd att strandfodra kan tillståndet ändå falla efter en prövning av regeringen vad gäller lagen om kontinentalsockeln. Här borde man kunna förenkla och renodla. Jag skulle därför gärna se att man såg över regelverken även i denna del för att minska den administrativa bördan.

Därför är min fråga: Anser ministern att nuvarande system är effektivt, eller är hon beredd att se över regelverken så att man kan få enklare och billigare prövningar?

Anf. 38 ANDERS HANSSON (M):

Fru talman! Vi pratar ofta om Klimatanpassningsutredningen. Det är, precis som ministern säger, en stor utredning när det gäller det här. Det är vi överens om.

Problemet med hela den utredningen är att man inte tar ställning i den fråga som kommunerna egentligen är mest ute efter, nämligen finansieringsfrågan. Hur ska allt detta betalas? Det är ett bekymmer, när utredningen i övrigt ger Boverket mer befogenheter. Men det gäller ofta den befintliga bebyggelsen, inte stränderna och hur de ska hanteras. Vi saknar fortfarande svar på hur de drabbade kommunerna ska få betalt.

Maria Malmer Stenergård tar upp just kostnaden för att hämta sand ute till havs vid strandfodring. Man betalar för varje del sand man tar. Det blir egentligen ganska underligt. I till exempel Ystad tas sanden från en sandbank vid Sandhammaren, som ligger till ungefär hälften på svenskt vatten och hälften på danskt. Om man skulle köpa sanden från Danmark tas den från samma revel, och då betalar Sverige för det.

Det skulle behövas någon form av samordning där, lagstiftningsmässigt, så att det kan bli lättare för oss att ta sand på svenskt territorialvatten än att köpa den billigare från Danmark utan den prövning som jag tror att både statsrådet och jag vill ska finnas. Är statsrådet mottaglig för att samtala med Danmark för att se om det går att samordna en lagstiftning?

Och slutligen vill jag fråga om den kritiska punkten: Hur ser finansieringen ut till kommunerna, det som saknas i Klimatanpassningsutredningen?

Anf. 39 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Ja, vi för samtal med Danmark om sandsugning. Jag ska inte gå in på detaljer, men jag kan säga att vi kommer från väldigt olika utgångspunkter när det gäller synen på sandsugning. Jag är inte frestad att hämta inspiration från den danska lagstiftningen. Jag hoppas att jag och Anders Hansson kan komma överens om det.

Finansieringsfördelning i klimatanpassningsarbetet är en oerhört stor och komplicerad fråga. Det stämmer att Klimatanpassningsutredningen inte har gett några tydliga svar på det hittills. Vi har inte fått tydliga förslag på bordet i de delarna. Det är helt enkelt en fråga som vi kommer att behöva arbeta mer med framöver.

Regeringen är beredd att ta ett visst statligt ansvar för klimatanpassningsåtgärder som är för stora för en enskild kommun att mäta med eller som ligger utanför en kommuns påverkan. Det har vi också visat genom den insats som vi kommer att göra i Göta älv. Det är en fråga som har legat under lång tid. Flera regeringar har låtit den ligga som en het potatis. Men

den här regeringen har konstaterat att någon måste ta ansvar för Göta älv. Vi kan inte peka på någon av de berörda kommunerna, utan staten kommer att gå in och ge ett substantiellt bidrag för att man ska kunna skredsäkra Göta älv. Där gör vi en principiell förflyttning.

Staten är beredd att i någon mån, i vissa utvalda fall, gå in och ta ett delansvar. Jag ser framför mig att vi ska titta vidare på vilka andra fall, vilka andra företeelser vi har runt om i landet, där det är relevant att staten går in. Men vi ska göra det med försiktighet.

Vi ska inte göra det i sådan omfattning att det skapar en passivitet hos kommunerna, så att kommunerna i stället för att arbeta aktivt sitter och väntar på att staten ska komma och lösa problemet åt dem. Det måste fortfarande vara tydligt att det är ett huvudsakligen kommunalt ansvar. Och visst kan stranderosion vara ett sådant fall.

Jag hoppas att vi ska kunna prata över blockgränserna – det är inte en speciellt ideologisk fråga utan mer en praktisk fråga – och titta på var gränsen ska gå för statens ansvar. Hur ska staten agera så att vi uppmuntrar ansvarstagande, innovation och ekonomiskt effektivt arbete? Hur tar vi ett ansvar som inte skapar passivitet, så att vi inte får kommuner som sitter som fågelholkar och väntar på att vi ska komma? Det är inte en enkel fråga.

Vi har många av de här delarna framför oss. Som jag sa i mitt tidigare inlägg är klimatanpassningsfrågorna fortfarande omogna. Vi har en utredning som har börjat ta lite i de här frågorna. Vi har mycket utredningsarbete och politisk diskussion framför oss.

Regeringen kommer att börja den resan med att förtydliga ansvarsfördelningen mellan olika nivåer i samhället. Vi har också börjat genom att ta ett ansvar för skredsäkring i Göta älv och därmed flyttat fram positionerna för vad staten och regeringen bör och kan göra.

Anf. 40 MARIA MALMER STENERGARD (M):

Fru talman! Jag vill avsluta där jag började, med att Sverige har en fantastisk kust. Den är en viktig källa till avkoppling men också till turism och inkomster. Vi måste vara rädda om den.

Det blir alltmer uppenbart, i takt med att havet äter sig allt längre in i våra kuster, att vi behöver en hållbar politik för att skydda våra stränder, vårt boende och vår infrastruktur. Precis som ministern påpekar behöver vi hållbara regler för hur vi ska bygga i framtiden, så att vi blir mindre sårbara. Vi behöver också satsa på forskning och innovation. Jag tycker att ministern lyfter fram intressanta projekt för hur man kan få mer kostnads-effektivt och hållbart skydd av vår kustlinje.

Samtidigt som vi gör det måste vi dock stötta de kommuner som vill ta ansvar och skydda våra stränder och de boende. Det är inte lätt för dem att göra det i dag. Där ser jag stor potential. Dels kan regelverket bli enklare, så att tillståndshanteringen inte tar en evighet, dels kan vi kanske hjälpa kommunerna ekonomiskt. Man får titta närmare på hur, men till exempel genom att inte ta ut avgifter för sand som ändå flyttas runt i ett kretslopp.

Jag tror att vi kommer att få anledning att återkomma till de här frågorna. Jag vill tacka ministern för en bra debatt och ser fram emot ytterligare debatter i den här och andra miljöfrågor.

Anf. 41 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP):

Fru talman! Jag vill avsluta med att upprepa vikten av att vi talar om klimatanpassning här i riksdagens kammare. När jag var kommunpolitiker saknade jag diskussion på den nationella arenan om klimatanpassning. Jag tror att många kommunpolitiker runt om i landet fortfarande gör det och känner sig ganska ensamma i de här frågorna. Jag vill därför avsluta med att tacka för möjligheten att diskutera klimatanpassning och stranderosion i Sverige.

Det är såklart också fantastiskt att få höra min hemmastrand nämnas här i kammaren. Den är en viktig plats för mig.

Jag håller med om att den svenska kusten är viktig – för den biologiska mångfalden, för naturen, för turismen och för livskvaliteten i Sverige. Vi är många som älskar vår kust, och vi måste arbeta gemensamt för att skydda den. Vi måste ta frågorna om stigande havsnivåer och ökat tryck som kommer med klimatförändringarna på mycket stort allvar.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2017/18:18
17 oktober

Svar på
interpellationer

§ 11 Svar på interpellation 2017/18:12 om trafiksatsningar

Anf. 42 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag vill passa på att gratulera Ewa Thalén Finné till posten som vice talman. Det är glädjande att se dig på den platsen. Tack också för tidigare gott samarbete här i riksdagen!

Jag vill också tacka Cecilie Tenfjord-Toftby för interpellationen om hur jag och regeringen avser att satsa på tågsträckan Göteborg–Borås. Det är i stort sett samma fråga som Cecilie Tenfjord-Toftby ställde till mig för någon månad sedan, och mitt svar i dag är precis detsamma som då.

Den 31 augusti 2017 överlämnade Trafikverket sitt förslag till ny nationell trafikslagsövergripande plan för perioden 2018–2029 till regeringen. Trafikverket föreslår i sitt planförslag att sträckan Göteborg–Landvetter–Borås ska vara en så kallad utpekad brist. Det är ett begrepp som Trafikverket använder för att uppmärksamma regeringen på att sträckan sannolikt kommer att behöva hanteras i samband med kommande revidering av nationell plan.

Trafikverket anger att det, om regeringen ställer sig bakom förslaget, kommer att prioritera framtagandet av ett fördjupat underlag så att det kommer att finnas mer kunskap om bristerna och möjliga åtgärder vid nästa planeringsomgång. Mölnlycke–Bollebygd har som bekant utgått på grund av ett stort omtag.

Trafikverkets förslag till nationell plan har nu gått ut på en bred remiss och kommer att beredas på sedvanligt sätt inom Regeringskansliet. Hur den slutliga planen kommer att se ut tar regeringen beslut om under våren 2018, och jag kan därför i dag inte uttala mig om enskilda objekt.

Anf. 43 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Fru talman! Jag vill tacka infrastrukturminister Tomas Eneroth för svaret som tyvärr inte säger så mycket. Han har helt rätt i att jag ställde samma fråga för en månad sedan, men det var en skriftlig fråga. Det här är en

interpellation. Jag tycker att svenska folket borde få höra hur infrastrukturminister Tomas Eneroth argumenterar för sitt icke-svar. Nu har han alltså möjlighet att förtydliga sig.

Som sagt, Trafikverkets förslag till nationell plan för transportsystemet 2018–2029 har nyligen gått ut på remiss. Tyvärr har Trafikverket där utelämnat järnvägssatsningarna på sträckan Borås–Göteborg med etappstart Mölnlycke–Landvetter–Bollebygd som Alliansen initierade. Detta är olyckligt då det riskerar att slå mycket hårt mot Göteborgsregionen och södra Älvsborg.

För att jobb och företag ska bli fler krävs en bra infrastruktur, det tror jag att vi alla är överens om. Arbetspendlingen mellan Borås och Göteborg är landets andra största pendlingssträcka. Varje år görs det 9 ½ miljon pendlingsresor. Varje dygn passerar 1 400 bussar Delsjömotet.

Hela Sverige ska leva med samma möjligheter till arbete, företagande och god välfärd. Därför bör den här sträckan prioriteras. Reaktionen på Trafikverkets förslag från politiker, organisationer och företag i Västsverige var rätt förkrossande. Ständigt katastrofläge, säger Västsvenska Handelskammaren. Oberoende av politisk färg hörs beskrivningar som: beklämmande, konstig logik, förslaget är undermåligt, anmärkningsvärt och genomuselt. Göteborg har återigen hamnat i strykklasse när det gäller infrastruktursatsningar. Även från politiskt håll nämns ordet katastrof.

Listan på upprörda citat från näringsliv och politiker kan göras lång. Att resurserna är begränsade och att prioriteringar behövs förstår även vi i väst. Men det framstår som mycket konstigt att Trafikverket i sin plan stryker nästan spadfärdiga projekt. Det är också uppenbart att Socialdemokraterna nu har en enorm svekdebatt framför sig.

I december 2013 var nuvarande finansminister Magdalena Andersson på besök i Borås då hon lovade: ”Vi kommer att föreslå en ökad satsning så att hela sträckan är färdigbyggd senast år 2030.” Det löftet villkorades inte. Det var ett väldigt tydligt och förutsättningslöst löfte.

Men anledning av detta vill jag fråga statsrådet Tomas Eneroth följande: Vad var finansminister Magdalena Anderssons löfte värt när hon utfärdade det i december 2013? Avser statsrådet och regeringen att satsa på tågsträckan Göteborg–Borås, och i så fall när?

Anf. 44 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Cecilie Tenfjord-Toftby, för interpellationen! Jag tror att alla känner till att Trafikverket är en myndighet som lägger fram sina förslag utifrån de ramar som man har. Regeringen har inte tagit ställning, utan vi är nu i ett läge där vi med spänning ser fram emot remissinstanserna. Länsplaneupprättarna från hela landet kommer att träffas den 25 oktober för att tala om de regionala prioriteringarna. Vi kommer att ha en nationell hearing med näringslivets olika aktörer. Jag åker just nu land och rike runt för att samla in synpunkter inför regeringens ställningstagande nästa vår.

För inte så länge sedan var jag i Västsverige, och jag har varit där i två omgångar. Jag har naturligtvis till och med åkt tåget mellan Borås och Göteborg, så jag är väl informerad av regionala politiker, Västsvenska Handelskammaren och näringslivsrepresentanter om det starka engagemanget för såväl sträckan mellan Göteborg och Borås som Göteborgs hamn och andra angelägna infrastruktursatsningar.

Det som är viktigt från mitt politiska perspektiv är att jag, till skillnad från förra alliansregeringen, har 100 miljarder mer att hantera. Den här regeringen har valt att prioritera infrastruktursatsningar genom att öka ramen för dessa satsningar. Nu är det 622,5 miljarder plus 90 miljarder i trängselavgifter, medfinansiering och annat. Totalt finns det 712,5 miljarder till förfogande. Naturligtvis är det inte tillräckligt i förhållande till de önskemål som finns. De överstiger som vanligt vida existerande ramar. Så har det varit i alla tider.

Men det är ingen tvekan om att vi nu har en regering som sätter investeringarna i första rummet. Det märks eftersom det nu, till skillnad från när vi hade en alliansregering, investeras i bostadsbyggande, i utbildning och i sådant som bygger landet starkt. Men naturligtvis ska alla förslag beredas grundligt i vanlig ordning. Min företrädare hade ambitionen att ramen för infrastrukturinvesteringar skulle fastställas genom överenskomelse med de borgerliga partierna. Men tyvärr blev det inte så. De borgerliga partierna ville inte ställa upp på den förhandlingen.

Jag har under den här processen ändå sagt att jag gärna räcker ut en hand för att föra diskussionen både med allianspartierna och med näringslivet om de nödvändiga prioriteringar som vi kommer att behöva göra framöver.

Det handlar naturligtvis om att göra sådant som är bra för Göteborgsregionen och Västsverige, men också det som är nationellt viktigt. Jag tycker för övrigt att hamnen är ett bra exempel på någonting som inte bara är viktigt för regionen, utan som är bra också för Sverige, Norge och norra Europa.

Jag tänker lyssna på alla remissinstanser. Jag tänker föra en ordentlig diskussion om olika finansieringsalternativ och olika lösningar på de utmaningar som finns.

Jag noterar också att Moderaterna i det här sammanhanget har gett lite olika besked. Frågan om höghastighetståg är också en del av den sträcka som vi talar om. Jag vill minnas att Anders Borg så sent som 2007 sa: "Vi har överinvesterat i järnvägar." Han var då landets finansminister.

Lite senare sa han att om man satsar på Ostlänken och en höghastighetsbana skulle det vara "robust olönsamt". Sedan bytte man fot i Almedalen. Då presenterade Fredrik Reinfeldt Sverigebygget och sa att man nu skulle ha en restid på två timmar mellan Stockholm och Göteborg med höghastighetståg. Sedan landar man i den nuvarande ledningen med Ulf Kristersson. I Ekot sa han nej till höghastighetståg: "För det första riskerar det att bli orimligt dyrt. Vi pratar om flera hundra miljarder kronor." Vid er stämma nyligen sa ni att det är ett exempel på ett mycket olönsamt infrastrukturprojekt.

Min fråga tillbaka är: Vad tycker Moderaterna efter stämmodiskussionerna? Är ni för eller emot ett sådant här projekt?

Anf. 45 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Fru talman! Tack för att statsrådet Tomas Eneroth låter mig berätta om den fantastiska stämma som vi har haft i helgen med väldigt många nya bra förslag till hur vi ska göra Sverige ännu bättre. När det gäller infrastruktur och järnväg var vi tydliga med att vi öppnar för alternativa finansieringsmöjligheter, med att vi vill satsa på våra stambanor och med att Göteborg–Borås är en viktig satsning.

Jag vill gå tillbaka till min fråga till Tomas Eneroth. Omtag och utpekad brist är infrastrukturminister Tomas Eneroths svar till 1 miljon västsvenskar och företag. Vad betyder då en utpekad brist? Enligt Trafikverket ska det tolkas som att Göteborg–Landvetter–Borås ska var en så kallad utpekad brist. Det är ett begrepp som Trafikverket använder för att uppmärksamma regeringen på att den sannolikt kommer att behöva hanteras i samband med kommande revideringar av nationell plan.

Sedan har Magdalena Andersson och även Tomas Eneroth åkt den här sträckan. Magdalena Andersson åkte redan 2013. Efter sin resa utfärdade hon ett löfte om att det senast 2030 ska finnas en ny järnväg mellan Borås och Göteborg. Den 3 mars 2015 lämnade Trafikverket en åtgärdsstudie som beskrev situationen på denna sträcka, vilka behov som finns och vad som bör göras.

Behöver verkligen regeringen ytterligare ett besked från Trafikverket? Enligt Trafikverket självt är planeringen för Mölnlycke–Landvetter–Bollnäs snart klar; det här kan påbörjas inom kort om regeringen fattar ett beslut och pengar beviljas. Men då är vi återigen vid pudelns kärna: Finns den politiska viljan hos den rödgröna regeringen?

Sedan 2013 har det varit snålt med positiva besked från den rödgröna regeringen för oss i Västsverige. Jag har själv varit kommunpolitiker i Borås innan jag kom in i riksdagen. Jag har varit med om att diskutera och planera för en ny järnväg mellan Borås och Göteborg. Samtliga Sjuhäradskommuner tillsammans med Göteborgsregionen har under snart 20 års tid varit engagerade i denna fråga. Att tro att vi nu upplever uttryck som ”omtag” och ”utpekad brist” som ett positivt besked, fru talman, är att gravt underskatta den upprördhet och frustration som finns hos oss.

Jag förstår att jag inte kommer att få något mer konkret besked från infrastrukturminister Tomas Eneroth. Men jag vill ändå återigen ge honom möjlighet att förklara hur mycket substans som fanns i det löfte som nuvarande finansminister Magdalena Andersson, som faktiskt har ett avgörande ord när pengar ska beviljas, uttalade 2013. Vad är de orden värda i dag?

Anf. 46 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Till skillnad från under alliansregeringens tid, då jag ofta åkte till Västsverige som näringspolitisk talesperson, är det nu ganska stark tillväxt. Det investeras och byggs. Man har regionalt kommit överens om stora infrastrukturinvesteringar. Nog satsas det i Västsverige. Det märks en väsentlig skillnad jämfört med de år då Alliansen styrde. Under åtta års regeringstid kom man inte fram till några större byggnadsplaner för sträckan Göteborg–Borås.

Sedan vill jag korrigera Cecilie Tenfjord-Toftby. Det är inte så att jag säger att ”omtag” och ”utpekad brist” är regeringens svar. Det är Trafikverkets svar. Som ledamot av Sveriges riksdag måste man kunna skilja på myndigheters förslag och regeringens förda politik. Myndigheten lägger fram förslag självständigt. Skulle jag i detta läge agera så som Cecilie Tenfjord-Toftby tycker skulle jag sannolikt hamna hos konstitutionsutskottet ganska snabbt, med tanke på den låga ribba som Moderaterna har lagt för KU-anmälningar.

Dessutom skulle jag omedelbart göra fel om jag desavouerade alla de instanser som på allvar tar fram ordentliga remissvar. Jag har faktiskt respekt för alla de organisationer som nu tar fram remissvar på Trafikverkets

förslag – vare sig det handlar om sträckor i Västsverige eller norra Sverige, vare sig det handlar om sjöfarten eller flyget. För mig är det viktigt att gå grundligt till väga, eftersom jag dessutom har 100 miljarder mer att förfoga över den här gången, när regeringen nu satsar så pass mycket som vi gör på infrastruktur. Jag tänker inte strunta i remissinstanserna. Tvärtom tänker jag fortsätta att resa runt i landet och ha bra dialog med kommun- och regionpolitiker och näringslivsföreträdare. Jag upplever att jag haft mycket bra dialog, inte minst med västsvenska politiker. Men jag tänker inte föregripa remissinstanserna utan kommer att lyssna noga och sedan göra det som är den tuffa uppgiften för oss som politiker: att göra rätt prioriteringar. Vi ska prioritera det som ger nationell nytta och är viktigast för Sverige.

Kan vi sedan hitta bättre eller vidare finansieringsmöjligheter? Jag har redan sagt att jag är beredd att vända på alla stenar. Men det besked som jag fick nu om att Moderaterna öppnar för alternativa finansieringsåtgärder var faktiskt en nyhet för mig. Jag har förstått på nuvarande partiledare att man inte har gjort det tidigare. Jag är lite nyfiken på att höra på vilket sätt Cecilie Tenfjord-Toftby tycker att man ska agera för att vidga finansieringsmöjligheterna. Det påverkar naturligtvis det offentlig-finansiella ramverket och det finanspolitiska ramverket. Men om Moderaterna har bra lösningar för finansieringsmodeller tycker jag att det är viktigt att vi lyssnar. Jag tror nämligen att de infrastrukturinvesteringar vi talar om framöver är så pass viktiga för Sverige och så pass strategiskt viktiga att det är bra om vi kan hitta breda överenskommelser. Även om regeringen själv förfogar över beslutet i nationell plan är hela mitt sätt att arbeta att se till att involvera fler i processen, just för att man ska se till att det blir en bred uppslutning. Låt oss föra diskussioner! Därför är jag extra nyfiken på att höra på vilket sätt Moderaterna nu öppnar för kompletterande finansieringslösningar.

Anf. 47 CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M):

Fru talman! Det är bra att det går bra för Sverige. Det är också bra att det sker regionala satsningar i Västsverige, där vi har ett moderatlett alliansstyre.

Regeringen ska, som ministern säger, ta ställning till Trafikverkets utredning. Det är bra att man gör det grundligt. Jag räknar med att vi inte kommer att få några fler tomma vallöften från socialdemokratiska företrädare som åker runt i landet. Men fortfarande: Varför försvann en prioriterad sträcka som Borås–Göteborg? Trafikverket agerar inte i ett vakuum. Det uppfattar signaler och utspel från politiken och måste förhålla sig till det uppdrag som regeringen ger. Så här säger de själva: I det direktiv som regeringen gick ut med rymdes bara två sträckor, och där fanns inte Borås–Göteborg med.

Det som kvarstår är tröstpriset – utpekad brist. Men vad är det värt? Jag vill återigen referera vad Trafikverket har sagt: Trots att sträckan mellan Borås och Göteborg pekas ut som brist finns det inget svar på om och när den kan börja byggas. Det är en fråga för politiken.

Jag tycker att den rödgröna regeringen ska börja ta ansvar för sina löften. Har ni gett dem så har ni gett dem. Självklart handlar det om finansieringen, och jag utgår från att infrastrukturminister Tomas Eneroth kommer att ha kontakt med våra företrädare i trafikutskottet och diskutera frågan.

Att vi har en fungerande infrastruktur är viktigt inte bara för de 9 ½ miljoner pendlingsresorna och de 930 000 personer som bor i Västsverige, utan även för företagande, tillväxt, jobb och välfärd.

Magdalena Anderssons löfte om att detta ska vara klart senast 2030 känns alltmer avlägset. Därför vill jag avslutningsvis fråga: Ser infrastrukturminister Tomas Eneroth behovet av en modern järnväg i Västsverige, och kommer infrastrukturministern att jobba för att detta – gärna under vår livstid – ska bli verklighet?

Anf. 48 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag ser verkligen behovet av större investeringar i järnväg. Jag noterar att Trafikverkets förslag är 75 procent järnvägsinvesteringar. Skälet är enkelt. Vi är underinvesterade. Under väldigt lång tid hade vi en regering som prioriterade skattesänkningar för privat konsumtion i stället för investeringar i det som bygger landet stort, bland annat infrastruktur men också bostadsbyggande och utbildning. Det är klart att jag gärna ser att det byggs mer järnväg, och det kommer att byggas väldigt mycket mer järnväg.

När det gäller vallöften tror jag att även Cecilie Tenfjord-Toftby ska vara lite försiktig. Fredrik Reinfeldt, som ändå var statsminister och partiledare för Moderaterna, utlovade ett Sverigebygge med höghastighetståg som skulle gå mellan Stockholm och Göteborg på två timmar. Det tog inte lång tid i opposition innan den nya moderata ledningen gav helt andra besked. Det är uppenbarligen så att det inte bara är på migrationspolitikens och arbetsrättens utan även på infrastrukturpolitikens område som Moderaterna nu svänger 180 grader.

Jag har bjudit in mig till trafikutskottet för att träffa hela utskottet och naturligtvis sedan också prata bilateralt med framför allt allianspartiernas företrädare. Jag tänker inte ha någon dialog med Sverigedemokraterna i detta sammanhang. Även om vi kan tycka lite olika – det ligger i sakens natur att Cecilie Tenfjord-Toftby i detta läge vill dramatisera Trafikverkets förslag – tycker jag ändå att politiken och de långsiktiga investeringar vi står inför är lite för viktiga för att bara bli en kortsiktig partitaktisk debatt inför en valrörelse. Jag tror att det är viktigt att vi kan hitta ett nationellt handslag för de långsiktiga infrastrukturinvesteringarna, och det hoppas jag verkligen att vi ska kunna göra brett över partigränserna.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2017/18:16 om den nya dragningen av E22

Anf. 49 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Magnus Oscarsson har frågat mig vad jag tänker göra för att infrastrukturprojekt, exempelvis vägar och järnvägar, i högre grad ska ta hänsyn till åkermark och vattenskyddsområden.

Magnus Oscarsson ställde samma fråga till dåvarande infrastrukturministern Anna Johansson tidigare i år. Svaret äger fortfarande giltighet, och

jag vill därför upprepa det. Generellt sett innebär infrastrukturprojekt nästan alltid att svåra avvägningar måste göras mellan olika intressen, både enskilda och allmänna. Jordbruk och vattenskydd är två av många olika allmänna intressen som kan vara berörda av en utbyggnad av väg eller järnväg. Det framgår tydligt att miljöbalkens hänsyns- respektive hushållningskapitel ska tillämpas vid prövning av ärenden enligt både väglagen och lagen om byggande av järnväg. Det innebär bland annat att det ska väljas en lokalisering som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön utan oskälig kostnad.

Magnus Oscarssons fråga är ställd mot bakgrund av Trafikverkets pågående planering av E22, delen Jämsjö–Lösen. Jag kan som ansvarigt statsråd inte kommentera Trafikverkets pågående arbete i ett enskilt ärende.

Anf. 50 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Tack, ministern, för ditt svar!

Ianspråktagande av jordbruksmark för bebyggelse eller asfaltering innebär att bördig mark försvinner och inte kan återskapas. Faktum är att i Sverige försvinner åkermark lika stor som tre till fyra fotbollsplaner varje dag. Det är åkermark som aldrig mer kan brukas.

Trafikleder som byggs över jordbruksmark tar en del av vår potential för livsmedelsproduktion. Under 2016 var jag med i en grupp som arbetade fram en livsmedelsstrategi. Vi var sju partier som kom överens. Före sammaren fattade vi beslut i kammaren. Flera med mig tycker att det är en bra livsmedelsstrategi som är viktig för vårt land.

En av huvudpunkterna och centralt i strategin är att vi nu från politiskt håll talar om att utveckla jordbruket och inte att avveckla som varit gängse från politiskt håll förut. Fokus ligger på att öka produktionen. Det ska vara mer lönsamt. Det gäller att stärka konkurrenskraften och höja självförsörjningen på livsmedel. En ökad livsmedelsproduktion förutsätter dock att företagen har tillgång till produktiv åkermark.

Min fråga till ministern är: Vad betyder det för regeringen att riksdagen beslutat om en livsmedelsstrategi? Innebär det att ministern talar om för de statliga verk som ministern har ansvar för att vi nu har fattat beslut om en livsmedelsstrategi i kammaren och att de måste förhålla sig till detta? Vad blir det i så fall för konsekvenser av detta?

Anf. 51 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Magnus Oscarsson, för ditt arbete med livsmedelsstrategin! Jag är väldigt glad över att vi fick en bred uppslutning bakom livsmedelsstrategin. Den är viktig för Sverige och för en växande livsmedelsnäring. Vi ser också glädjande siffror på att livsmedelsexporten ökar.

I den delen kommer jag in som infrastrukturminister. Ska livsmedelsexporten kunna öka och ska vi kunna se till att fler får möjlighet att ta den av det svenska oavsett om vi talar om spannmål, köttprodukter eller annat måste vi ha goda kommunikationer i landet. Vi måste se till att hamnarna klarar sina uppdrag, att vi har flygplatser och andra godsvägar som kan stärka exporten och svensk konkurrenskraft.

Alla inser att detta gäller vid varje sådant tillfälle när man bygger ny infrastruktur. Jag skulle kunna tänka mig att det finns ett starkt gemensamt önskemål från samtliga partier att det behöver byggas mer infrastruktur.

Det är ändå tydligt att miljöbalken säger att man enligt både väglagen och lagen om byggande av järnväg ska ta hänsyn till respektive bestämmelse i miljöbalkens hänsynskapitel.

Det är klart att myndigheterna måste ha den utgångspunkten när de tolkar. De kan inte utgå från vad som sägs i allmänna ordalag, utan myndigheter ska utgå från den lagstiftning vi har. I det här fallet kan jag som statsråd inte föregripa en eventuell kommande regeringsprövning av vägplanen för utbyggnad av E22 mellan Jämfö och Lösen. Skulle ett överklagande ske kommer det att hamna på mitt bord i regeringen. Det vore olyckligt om jag uttalade mig i förväg om detta även om jag förstår att Magnus tycker att det hade varit en poäng. Jag får vänta med att uttala mig om det enskilda objektet.

Däremot är det ingen tvekan om att det är viktigt när vi nu gör stora infrastruktursatsningar framöver, för det gör vi, att man vid varje tillfälle utgår från och tar hänsyn till den lagstiftning vi har och gör de svåra avvägningar som det innebär. Det gäller vare sig det handlar om produktiv åkermark, fantastiska skogar hemma i Kronobergs län eller andra intressen som finns.

Just avvägningen mellan intressen är det svåra. Här finns en beredning av Riksstintseutredningens förslag som pågår i Regeringskansliet. Det är snarare efter den beredningen det tydligare går att säga om det finns möjlighet att göra ändringar i det som rör miljöbalkens 3 kap.

Anf. 52 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Tack, ministern, för ditt svar, fast jag naturligtvis vill ha mer.

Det specifika fall som ministern är inne på gäller E22 och en väg dragen mellan Jämfö och Lösen i Blekinge. Den planerade omläggningen av E22 är en sträcka med en längd av ca 15 kilometer varav 8 kilometer är på den bästa åkermarken i regionen. Det är klass tio av tio möjliga. Ca 100 hektar åkermark berörs och planeras beläggas med asfalt i stället för att ge full produktion av potatis, vete eller något annat man kan plantera där.

Jag är glad över att ministern i sitt svar hänvisar till miljöbalken. Det står, precis som ministern var inne på, följande i 3 kap. 4 §: "Brukningsvärd jordbruksmark får tas i anspråk för bebyggelse eller anläggningar endast om det behövs för att tillgodose väsentliga samhällsintressen och detta behov inte kan tillgodoses på ett från allmän synpunkt tillfredsställande sätt genom att annan mark tas i anspråk."

I detta aktuella fall finns alternativ att i stället bygga väg över skogsmark och lågproducerande mark. Det skulle innebära en förlängning med cirka en halv kilometer samtidigt som trafikplats skulle kunna sparas in. Ändå tycks inte Trafikverket anse att en alternativ sträckning skulle innebära att behovet om vägomläggning tillgodoses på ett sätt som från allmänhetens synpunkt är tillfredsställande i miljöbalkens mening.

Det är då befogat att fråga sig när om någonsin, herr minister, bestämmelsen i miljöbalkens 3 kap. 4 § kan tillämpas. Tycker ministern att miljöbalken ska följas? Vad har ministern att säga till alla drabbade runt om i området?

Anf. 53 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Magnus Oscarsson! Självklart tycker jag som statsråd att myndigheterna ska följa den lagstiftning vi har. Vi har den ordningen att just i det här fallet är det till en början Trafikverket som har att avgöra huruvida man tillgodoser väsentliga samhällsintressen. Sedan kan det komma att prövas rättsligt. Till syvende och sist kan det faktiskt hamna på regeringens och mitt bord. Det är skälet till att jag inte kan uttala mig i detta sammanhang.

Jag känner till E22:an väl. Jag har kört den sträckan. Som smålänning åker man ofta ned till vackra Blekinge. Jag vet också att det finns en stark regional uppslutning bakom investeringarna i E22:an. Man vet att det är en väldigt viktig led för näringslivet för att knyta ihop Blekinge. Det är klart att alla berörda inser den svåra avvägning som alltid finns mellan angelägna infrastrukturprojekt som knyter ihop länet och samtidigt på vilket sätt sträckor ibland kan komma att påverka och till och med ta produktiv åkermark i anspråk. Den möjligheten finns i dag. Men då ska det finnas goda skäl för det.

Myndigheten har gjort sitt arbete. Frågan ligger nu inte på regeringens bord. Jag kan heller inte nu uttala mig i förväg om detta om det skulle bli en rättslig prövning. Jag är däremot glad över, och det tycker jag är det viktigaste i detta sammanhang, att det finns resurser för investeringar i ny infrastruktur. Ska livsmedelsstrategin lyckas och ska vi kunna ha en livsaktig landsbygd i hela landet måste vi kunna göra stora investeringar i infrastruktur.

Sverige har underinvesterat under långa tider. Nu har vi 100 miljarder mer än vid den förra nationella planen att lägga på infrastruktur i både järnväg och vägar.

På det sättet bygger vi Sverige starkare. Vi stärker konkurrensmöjligheten. Vi stärker exportmöjligheterna. Vi knyter ihop landet, och vi ser dessutom till att investera på ett sätt som gör att vi klarar klimatomställningen bättre.

Därför åker jag nu land och rike runt och lyssnar till instanser och regionala och lokala intressen. Jag har naturligtvis bland annat träffat politiker och berörda från Blekinge. Jag kommer att ha hearingar och träffa både LRF och andra intressenter för att generellt få synpunkter på Trafikverkets förslag.

Men återigen, när det gäller det specifika projektet kan jag inte uttala mig. Men jag tar för givet att myndigheterna följer den lagstiftning som finns, och jag är som sagt glad över att vi nu har 100 miljarder mer att satsa på infrastruktur än vad vi hade under alliansregeringens tid.

Anf. 54 MAGNUS OSCARSSON (KD):

Fru talman! Tack, ministern, för debatten!

Jag menar att beslut fattade av riksdagen måste följas. Vi fattade beslut om regeringens proposition *En livsmedelsstrategi för Sverige – fler jobb och hållbar tillväxt i hela landet*. I den står det tydligt: "Regeringen anser att det är otillfredsställande att lagstiftningen inte tillämpas på avsett sätt och att det behöver säkerställas att hänsyn tas till jordbruksmarken i den fysiska planeringen."

Prot. 2017/18:18

17 oktober

Svar på
interpellationer

För mig som enkel ledamot står det helt klart: Det är otillfredsställande, och hänsyn till jordbruksmarken behöver säkerställas.

Jag tycker att det är intressant att du själv som minister har åkt den vägen, och du kommer också att träffa intressenter. Jag tycker att det är viktigt att ministern stannar till på den här platsen för att inhämta kunskap. Jag var själv där i våras och fick se vad en väg skulle innebära för de drabbade. Det är väldigt allvarligt.

Därför tycker jag som sagt var, i och med att du berättar att regeringen nu har avsatt så mycket pengar och med tanke på det jag precis sa om att jordbruksmarken behöver säkerställas, att det kan få bli några miljoner dyrare om man faktiskt kan säkerställa att jordbruksmarken finns där för framtiden. Så vad betyder dessa ord, som ni själva har sagt i er proposition?

Anf. 55 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Orden vittnar om en tydlig viljeinriktning och talar om i vilken riktning regeringen vill ändra lagstiftningen. Men i detta fall måste lagstiftningen ändras. Magnus Oscarsson vet ju också att myndigheterna inte kan tillämpa en lag utifrån intentioner, utan man måste tillämpa den lag som faktiskt finns. Än så länge har inte miljöbalken ändrats. När ett sådant förslag kommer tolkar jag det som att Kristdemokraterna är beredda att stödja en sådan förändring, och det är naturligtvis angeläget.

På samma sätt är det angeläget att man regionalt i Blekinge är överens om vilka prioriteringar man vill göra. För mig som infrastrukturminister är det naturligtvis viktigt att i det fortsatta arbetet med den nationella planen för infrastruktur fånga in signaler där regioner är överens om angelägna projekt. Jag tänker premiera gemensamma prioriteringar före projekt där man inte har full uppbäckning.

Så det är klart att det är en viktig del i remissförfarandet och i den rundresa jag just nu gör att lyssna in olika signaler från regionala företrädare. Jag har förstått det som att just Kristdemokraterna i Blekinge i detta fall inte är lika angelägna om att Trafikverkets nuvarande sträckning ska vara den som gäller, utan man vill hellre se en annan.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.54 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

Anf. 56 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Hans Wallmark har frågat mig vilka åtgärder jag, sedan mitt tillträde, och regeringen vidtagit för att informera svenska folket och oppositionen om säkerhetsbristerna i Transportstyrelsen i syfte att säkerställa att en fullständig bild förmedlas. Vidare har Hans Wallmark frågat mig hur jag säkerställer att händelser liknande den som nu inträffat i Transportstyrelsen inte upprepas i framtiden.

Låt mig först understryka att det som inträffade på Transportstyrelsen, när myndighetens dåvarande ledning fattade beslut om att frånga gällande säkerhetsskyddslagstiftning, naturligtvis är allvarligt.

Precis som Hans Wallmark är jag angelägen om att en så fullständig bild som möjligt över säkerhetsbristerna i Transportstyrelsen ska kunna förmedlas till svenska folket och till oppositionen. Redan en vecka efter att jag tillträdde som statsråd beslutade regeringen att en utredare ska granska hela händelseförloppet från det att Transportstyrelsen initierade processen att upphandla it-driften. Det här handlar om en långdragen process som inleddes redan under alliansregeringens tid. Vid samma regeringssammanträde beslutade regeringen även att Transportstyrelsen själv ska kartlägga vilka skyddsvärda uppgifter som har hanterats av icke säkerhetsprövad personal och i vilken utsträckning den hanteringen har varit i överensstämmelse med gällande regelverk. Jag hoppas naturligtvis att de här båda uppdragen kommer att ge svar på många av de frågor som vi alla ställer oss. Båda uppdragen ska redovisas till Näringsdepartementet senast den 31 januari 2018.

När det gäller informationshanteringen i Regeringskansliet har jag stora förhoppningar om att konstitutionsutskottets granskning kommer att ge svar och lärdomar som kan vara till nytta för verksamheten. Regeringskansliet bistår naturligtvis i den processen genom att svara på utskottets frågor efter bästa förmåga.

När det gäller Hans Wallmarks andra fråga – om hur jag säkerställer att något liknande inte inträffar i framtiden – har ett antal åtgärder vidtagits. Jag kan nämna några exempel:

- En utredning med uppdrag att kartlägga behovet av förebyggande åtgärder i samband med utkontraktering av säkerhetskänslig verksamhet tillsattes i mars i år. Utredningen är en del i det viktiga arbetet med att modernisera och skärpa säkerhetsskyddslagen.
- En promemoria med förslag om begränsningar i statliga myndigheters möjligheter att utkontraktera och överlåta säkerhetskänslig verksamhet är ute på remiss till den 30 oktober.
- Samtliga bevakningsansvariga myndigheter fick i juni i år i uppdrag att analysera och bedöma informationssäkerheten i den egna verksamheten.
- En ny nationell strategi för hur informations- och cybersäkerheten i Sverige ska utvecklas och stärkas presenterades i juni i år.

*Svar på
interpellationer*

- Försäkringskassan fick i augusti i år i uppdrag att erbjuda samordnad och säker statlig it-drift.
- Post- och telestyrelsen fick i juli i år i uppdrag att föreslå en förvaltningsmodell för skyddade it-utrymmen.

Det finns ett stort behov av att utveckla informationssäkerheten hos svenska myndigheter. I och med det som hände hos Transportstyrelsen, och det offentliga Sverige i stort, fått sig en ordentlig tankeställare vad gäller hur uppgifter som är säkerhetskänsliga eller av andra skäl sekretessbelagda kan hanteras. I det ligger en möjlighet som jag hoppas att vi kan ta till vara. Det här är frågor som förtjänar uppmärksamhet.

Anf. 57 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Utöver att jag gratulerar fru talmannen till att sitta vid podiet vill jag naturligtvis också gratulera den nya infrastrukturministern. Det är första gången som vi möts i en interpellationsdebatt. Jag är glad över att se Tomas Eneroth axla sitt nya uppdrag. Delvis får han nu göra det för att städa upp efter vad en del andra kollegor och partikamrater har gjort före honom. Denna interpellationsdebatt handlar inte så mycket om att belasta hans axlar som att lyfta fram en del av ansvaret som vilar på några andras axlar.

Fru talman! Låt oss vara överens om allvaret. Det är ett säkerhetshaveri som vi talar om. Det är någonting som hitintills har krävt att två ministrar har avgått, att en generaldirektör har avskedats och att en statssekreterare har sparkats. Detta är alltså någonting som är allvarligt, stort och i grunden mycket komplext.

Jag slås därför av någonting som jag önskar att infrastrukturministern kan ta med sig. Under hela denna process, även efter att Tomas Eneroth hade utsetts till statsråd, tycker jag att det har varit ett funlande, och det har varit dåligt och oklart med information till svenska folket, till Sveriges riksdag och till oppositionen. Jag uppfattar det som att det har rivits, slitits och dragits för att få information, framför allt från granskande medier och i någon mening från enskilda riksdagsledamöter som har väckt frågor. Lågligt nog tvingades två ministrar att avgå. Det gjorde att flera frågor aldrig kom att besvaras, därför att det hänvisades till just att dessa statsråd saknades och därmed inte kunde besvara frågorna.

Fru talman! Jag delar fullt ut det som statsrådet säger om att det nu pågår en KU-granskning. Det gläder mig att regeringen tänker vara öppen med information. Allt annat hade naturligtvis varit konstigt. Det finns ingen anledning att ens antyda att detta skulle vara ett raljerande, utan så fungerar det.

Dock finns det skäl att påminna regeringen och dess ledamöter om att en KU-granskning inte är ett embargo. Det är inget hinder och ingen barriär för att berätta hur det är och svara på frågor från medier eller enskilda statsråd. KU-granskningen är viktig i sig, men det finns andra processer, inte minst mediernas öppna granskning som är viktig i sig.

Som försvarspolitisk talesperson för Moderaterna tycker jag att allt detta visar det säkerhetspolitiska hål som har öppnat sig i och med haveriet och vad man kunde ha gjort. Från min utgångspunkt tycker jag att det då är besvärande att det har funnits uppgifter från hösten 2015 – åtminstone

två statsråd, Ygeman och Hultqvist, kände till detta i februari eller mars 2016, och statsministern hade kunskap om detta i januari 2017 – om vad som egentligen har gjorts och inte gjorts.

Jag ska vara mycket ärlig, fru talman. Detta är komplexa och svåra frågor. Jag tror att detta för många svenskar är mycket teknikaliteter. Man har svårt att förstå oss förtroendevalda politiker som håller på att diskutera detta. Det är lättare att förhålla sig till lotter som har sålts på kredit och som det sedan krävs att Kronofogden inlöser skulderna för. Det är någonting som man kan förhålla sig till, och det är någonting som man kan begripa.

Komplexiteten till trots tror jag att regeringen som just ansvarig har en särskild skyldighet att informera och förklara. Där måste jag ändå ge rådet till infrastrukturministern att denna regering – Tomas Eneroth är en del av den – kan göra mer för att informera och förklara för svenska folket, för Sveriges riksdag och för oppositionen.

Anf. 58 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tackar Hans Wallmark för interpellationen och diskussionen. Naturligtvis ska regeringen vara öppen med information, och det tycker jag att regeringen har varit. Prioriteringen är naturligtvis KU-granskningen. Den är otroligt viktig. Den sträcker sig långt tillbaka i tiden. Det innebär att KU, precis som den särskilda utredaren Thomas Bull, kommer att granska även tiden då alliansregeringen styrde.

Jag ska bara ta ett exempel på varför jag tycker att det är viktigt. I de fyra regleringsbrev som skrevs till Transportstyrelsen under 2011–2014, då vi hade en borgerlig alliansregering, nämns inte ordet säkerhet vid outsourcing vid ett enda tillfälle. Det var först när det skedde ett regeringskifte och det blev en socialdemokratisk regering som man helt plötsligt i regleringsbrevet 2015 under den nya rubriken Informationssäkerhet i stället kunde läsa: Transportstyrelsen ska i arbetet med 2015 års risk- och säkerhetsanalyser särskilt beakta och analysera informationssäkerheten i de delar av verksamheten och i de tekniska system som är nödvändiga för att myndigheten ska kunna utföra sitt arbete. I detta arbete ska även informationssäkerheten inom myndighetens ansvarsområde beaktas och analyseras. Myndigheten ska redovisa en bedömning av informationssäkerheten samt vidtagna åtgärder.

Jag vill ändå påstå att det skedde ett ordentligt uppvaknande i samband med regeringsskiftet. Och jag tror att det är viktigt att den granskning som KU gör, men som också justitierådet gör på regeringens uppdrag av Transportstyrelsen, ger en djupare kunskap om de mekanismer som ledde till att man outsourcade viktig verksamhet utan att säkerställa vilken kompetens som fanns för att avgöra om detta var rätt eller inte rätt.

Därför menar jag verkligen det jag har sagt även i intervjuer och som jag sa i interpellationssvaret: Utöver det som skedde vid Transportstyrelsen – och det var ytterst allvarligt – finns det någonting för oss alla att lära i detta. När det gäller de säkerhetshål som finns inte bara hos myndigheter utan också i kommuner eller organisationer måste vi ha en helt annan verksamhet än vi tidigare haft. Det är också därför regeringen tar och har tagit ett flertal initiativ på dessa områden.

Jag valde själv att omedelbart tillsätta den granskning som justitierådet Thomas Bull gör, och den ska vara klar redan i januari – inte för att den

Prot. 2017/18:18
17 oktober

Svar på
interpellationer

ska slarvas igenom utan för att man ska se till att det finns ett bra underlag då KU går in i ett mer intensivt skede. Det är viktigt att få den frågan belyst. Myndigheten har naturligtvis ett särskilt uppdrag i att ta fram hur den har hanterat informationskänsliga uppgifter, och jag har förväntat mig om att jag återkommande ska få information. Jag ska naturligtvis i särskild dialog med generaldirektör och ordförande för Transportstyrelsen säkerställa att tillräckliga åtgärder har vidtagits.

Man kan bedöma frågans allvarlighet genom att räkna upp vilka som har lämnat sina uppdrag eller inte – det är sant. Det hör till den politiska dynamiken. Jag tror dock att både Hans Wallmark och jag tycker att det viktigaste är att bedöma vilka potentiella risker som brister i informationssäkerheten faktiskt skulle kunna leda till för Sverige som nation.

Det återstår att se vilka slutsatser KU drar i granskningen av både den förra regeringens och den nuvarande regeringens agerande. Jag har full förtröstan för att KU gör kloka bedömningar eftersom vi under denna mandatperiod har haft ett KU som har fungerat mycket väl och som har kunnat sätta partipolitiska stridigheter åt sidan till förmån för det som är gemensamma bedömningar ur riksdagens synpunkt.

Jag tycker förvisso att det var ett oseriöst agerande från Moderaternas och Sverigedemokraternas sida i misstroendediskussionen, men det kan vi återkomma till i ett annat replikskifte.

Anf. 59 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Låt mig börja med det vi är överens om. Jag tror att det behövs ett Myndighetssverige som präglas av ett ökat säkerhetstänkande och av institutioner med tjänstemän som inte är aningslösa. Det gäller hela skalan; jag skulle till och med möjligtvis vilja inflika att det inte bara gäller Myndighetssverige utan även det privata Sverige. Både det offentliga och det privata Sverige har all anledning att höja sin tröskel mot olika former av intrång och mot de hot och risker som finns. Där var statsrådet och jag överens, fru talman.

Det vi inte är överens om är att om man nu ser tillbaka på det som har skett, både under den tid som statsrådet Eneroth har varit minister och under den tid han har varit gruppleader i riksdagen, tycker jag inte att man kan imponeras av Socialdemokraternas sätt att sköta informationshanteringen gentemot svenska folket, Sveriges riksdag och oppositionen. Jag tror till och med att man skulle vinna en del i sin argumentering när det gäller säkerhetstänkandet om man erkände att det har varit ett famlande och ett fumlande – och att det även har funnits en underlåtenhet att meddela vad som egentligen gäller.

Nu sker ju olika parallella processer, fru talman. Det handlar dels om en KU-granskning, som är helt rimlig och som egentligen gäller såväl tidigare regeringar som den nuvarande, dels om den politiska granskning som sker. Den sker genom till exempel granskande medier och genom enskilda ledamöters frågor. Där finns det fortfarande en hel del övrigt att göra. Misstroendeförklaringar är en del i att markera det bristande politiska ansvar jag menar har uppvisats av denna regering, fru talman.

Statsrådet Eneroth sa i sitt svar att man nu har gett i uppdrag till Transportstyrelsen att själv kartlägga vilka skyddsvärda uppgifter som har hanterats av icke säkerhetsprövad personal och i vilken utsträckning den hanteringen har varit i överensstämmelse med gällande regelverk. Det där är

väldigt bra, men det jag också tycker att man borde göra är att – kanske i lätt självkritisk anda – ställa frågan vad regeringen och Regeringskansliet som helhet kunde ha gjort.

Det hänvisas även till den strategi man lade fram i juni. Jag tycker att en väldigt strategisk slutsats som kan dras är att Regeringskansliet och Statsrådsberedningen kunde ha agerat mycket bättre. Jag tycker att det är tråkigt att vår socialdemokratiska statsminister var en av de *sista* som fick reda på det säkerhetshaveri som har inträffat.

Jag skulle även vilja gå in på avdelningen för sådant vi kan vara överens om. Det jag nyss sa tror jag kanske inte att vi är överens om, men det jag nu ska säga tror jag att vi kan vara överens om. Det är att vi skulle behöva ha starkare sanktionsmöjligheter från olika former av tillsynsmyndigheter när de ser över vad myndigheter kan göra, såsom till exempel Säpo och Försvarmakten. Vi har också sett andra exempel på myndigheter som har slarvat på marginalen, om vi uttrycker det på det sättet. Det borde finnas tydliga sanktionsmöjligheter när det gäller upprätthållandet av myndigheters säkerhetstänkande.

Jag kan också glädja statsrådet med att Moderaterna tillsammans med våra systerpartier i Norden försöker lyfta upp den här typen av frågeställningar inom ramen för Nordiska rådet och ett nordiskt samarbete. Jag tillhör nämligen dem som tror att detta, även om vi just nu har genomlidit dessa månader i Sverige med Transportstyrelsen, är utmaningar vi delar med våra nordiska vänner.

Ytterst kommer detta att handla om mål, medel och metod, och där finns det en del övrigt att önska från regeringens sida – även om jag inledde mitt inlägg i en mer försonande ton.

Anf. 60 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Det är alldeles sant som Hans Wallmark säger: Det finns saker vi verkligen kan vara ordentligt överens om. Jag vet att det finns ett gediget intresse för säkerhetsfrågor hos Hans Wallmark och Moderaterna. Där hittar vi ofta en samsyn i att säkra det som är nationens intresse, nämligen att se till att berörda myndigheter har rätt resurser och möjligheter att göra de bästa insatserna för att stärka den svenska säkerheten. Inte minst våra försvarsöverenskommelser visar tecken på detta.

Sedan finns det säkert förbättringspotential när det gäller både myndigheters och Regeringskansliets informationshantering. Eftersom jag har en lång tid i riksdagen bakom mig vill jag påminna om Nuonaffären. Trots att den pågick under väldigt lång tid tror jag inte att vare sig statsministern eller ens finansministern sa sig vara informerad om denna miljardaffär. Granskningen där visade också på uppenbara brister. Det finns fördelar med informationsstrukturer där alla ansvarar för sitt, och det finns även nackdelar. Jag tror att KU kommer att visa och belysa på ett bra sätt hur informationen såväl i Regeringskansliet som mellan myndigheter har fungerat, och så får vi dra gemensamma slutsatser.

Det jag värjer mig emot, och det jag tycker var ett oseriöst agerande, är användandet av verktyget misstroendevotum. Jag har 23 år i riksdagen bakom mig, och jag har aldrig varit med om att man så lättvindigt har använt parlamentets skarpaste instrument på det sätt som Moderaterna och Sverigedemokraterna nu valde att göra. Normalt vill man ändå se till att

Prot. 2017/18:18
17 oktober

Svar på
interpellationer

en KU-granskning görs eller att myndigheter på annat sätt redovisar underlag, men här tog det inte lång tid. Redan under våren var ju en diskussion om misstroendevotum aktuell i frågan om vilka skatteförslag regeringen skulle lägga fram, och nu blev det ytterligare en diskussion med anledning av detta.

Det imponerar inte på mig i egenskap av erfaren parlamentariker. Jag kan förstå det partipolitiska intresset i att ha en diskussion om regeringens ansvar. Den är jag själv angelägen om, och har varit i de stunder jag befunnit mig i opposition, men man måste vara väldigt aktsam med det som är parlamentets skarpaste vapen om vi ska få förtroende för de institutioner vi brukar värda i högtidliga tal.

Därför tycker jag att det är viktigt att vi nu efter den turbulens som har varit – efter misstroendevotumröstningen om Peter Hultqvist, där han fick stöd för att sitta kvar i regeringen – avvaktar KU:s granskning, ser till att den sker noggrant och drar rätt slutsatser om vad detta innebär för det offentliga Sverige. Jag tror nämligen inte att detta är frågor som tjänar på att bli offer för hård partipolemik, utan jag tror snarare att detta är frågor där vi behöver samla oss i det som är svenska och gemensamma intressen.

Hans Wallmark har nämligen alldeles rätt i en sak, och det är att detta inte är en fråga som bara rör myndigheters informationshantering. Det rör kommuner, och det rör det privata näringslivet. Det kan inom försvarsindustrin eller hos andra aktörer måhända finnas en kunskap och en medvetenhet om de nya risker som informationssamhället har fört med sig, men jag är inte alldeles säker på att det finns i hela näringslivet.

Därför har vi ett gemensamt intresse av att gå systematiskt till väga och granska och analysera de insatser vi kan göra. Det ska ske med respekt för integritetslagstiftning, naturligtvis, men vi ska ändå säkerställa att vi inte lättvindigt outsourcar viktig information så att icke säkerhetsklassad personal kan ta del av den.

Den granskning som justitierådet Thomas Bull gör kommer redan i januari att kunna ge oss viktig information om hur myndigheterna använder kompetens. Alla myndigheter kan inte alltid ha all kompetens – då får man säkerställa att man använder rådgivning från Säpo, MSB eller andra aktörer för att kunna fatta rätt beslut i Myndighetssverige. Att säkerställa att så sker inom myndigheterna tycker jag är en av regeringens viktigaste uppgifter nu.

Anf. 61 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Jag uppskattar det tonläge som vi har i sådana här svåra och komplicerade frågor. Jag kan möjligtvis tycka att det är intressant med statsrådets konstitutionella utveckling kring misstroendeförklaring som ett av parlamentets redskap. Statsrådet konstaterade att vårt sätt att använda detta redskap inte imponerade på honom.

Jag måste returnera detta med att säga att jag tyvärr inte imponeras av regeringens handlag. Regeringen har undvikit att informera svenska folket, riksdagen och oppositionen när det gäller säkerhetshaveriet. Det har funnits en oförmåga att berätta, fru talman, som har lett till att man har fått riva och slita ut information. Jag tycker att regeringen skulle vinna på att självkritiskt fundera över detta.

Jag tycker också att det är viktigt att man skiljer på de olika typerna av granskning i samband med detta. KU:s granskning sker nu, vilket jag tycker är bra. Jag delar statsrådets uppfattning att det är bra att såväl den tidigare som den nuvarande regeringen granskas.

Men det finns också en politisk granskning som måste ske. Den kommer ni att utsättas för inför valet 2018. Det handlar om hur ni har hanterat detta säkerhetshaveri samt om vad jag skulle vilja säga är oförmåga att informera svenska folket, riksdagen och oppositionen.

Det kommer dessutom ytterst att handla om vilken central krisledning vi har. Har vi ett regeringskansli och en statsminister som förstår och ser de samlade hot som finns? Är det rimligt, fru talman, att statsministern ska vara en av de sista – oppositionen var naturligtvis ännu senare – som blir informerade om den säkerhetsrisk som föreligger? Där har ni en självkritisk läxa att göra, den trevliga tonen till trots.

Anf. 62 Statsrådet TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! För att nästan citera Hans Wallmark kan jag konstatera att vi inte alltid imponerar på varandra. Detta ligger i sakens natur när det handlar om opposition och regering. Det finns dock en gemensam förståelse och ett gemensamt intresse för det som vi har framför oss, som är ett stort gemensamt arbete med att säkerställa att vi får en förbättrad säkerhetskultur i hela Sverige.

Naturligtvis finns det tillfällen då man ska berätta och informera om allting. Men Hans Wallmark, som försvarspolitisk expert med lång erfarenhet inom säkerhetspolitik, försvarspolitik och utrikespolitik, vet att det också finns tillfällen då man absolut inte ska berätta allting som man känner till. Detta ligger också i att visa ledarskap och att agera.

När det gäller krisberedskapen är det naturligtvis inte förrän i skarpt läge som man riktigt vet om förmågan att öva och att ta till sig information har gett rätt resultat. Jag kan hur som helst konstatera att det fungerade förhållandevis väl i den skarpa situation som rådde i Sverige i samband med attentatet på Drottninggatan. Agerandet skedde snabbt – inte minst polisen agerade på ett väldigt bra sätt.

Det går förstås att dra slutsatser av detta, och det visar att övning ger färdighet. Därför har regeringen övat på ett helt annat sätt än vad vi tidigare har gjort i det offentliga Sverige. Till och med riksdagen har övat, vilket jag tyckte var viktigt. Detta har naturligtvis skett på grund av tråkiga omständigheter och på grund av att vi lever i en mer osäker omvärld, där de säkerhetspolitiska hoten kanske är större än på länge.

Detta innebär lite större uppfordrande krav på både oppositionen och regeringen att med vetskap om hur omvärlden ser på Sverige föra en diskussion om hur vi bäst skyddar vitala nationella intressen, inte minst när det gäller informationssäkerhet. Den diskussionen måste kunna föras på ett sätt som gör att man kan skapa förtrolighet samtidigt som man undviker att skada svenska intressen.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Framställning
2017/18:RS4 Översyn av Riksrevisionen – grundlagsfrågor

EU-dokument

KOM(2017) 477 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om Enisa, ”EU:s cybersäkerhetsbyrå”, och om upphävande av förordning (EU) nr 526/2013, och om cybersäkerhetscertifiering av informations- och kommunikationsteknik (”cybersäkerhetsakten”)

KOM(2017) 565 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av förordning (EU) nr 1303/2013 vad gäller ändringarna av medlen för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning samt medlen för målet Investering för tillväxt och sysselsättning och målet Europeiskt territoriellt samarbete

Motioner

med anledning av prop. 2017/18:5 Bättre förutsättningar för fondsparande och hållbara val

2017/18:3907 av Oscar Sjöstedt och Dennis Dioukarev (SD)

med anledning av prop. 2017/18:18 Läsa, skriva, räkna – en åtgärdsgaranti

2017/18:3906 av Stefan Jakobsson och Robert Stenkvis (SD)

2017/18:3910 av Christer Nylander m.fl. (L, M, C, KD)

med anledning av skr. 2017/18:13 Riksrevisionens rapport om Trafikverkets underhåll av vägar

2017/18:3909 av Emma Wallrup m.fl. (V)

§ 15 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 13 oktober

2017/18:31 Ett balanserat och samlat luftförsvar

av Allan Widman (L)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2017/18:32 Arlandas roll som hubb i norra Europa

av Erik Ottoson (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:33 Tvärförbindelse Södertörn

av Erik Ottoson (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 13 oktober

2017/18:99 Egenproducerad el vid strömavbrott

av *Mikael Dahlqvist* (S)

till statsrådet Ibrahim Baylan (S)

2017/18:100 Östlig förbindelse i Stockholms län

av *Erik Ottoson* (M)

till statsrådet Tomas Eneroth (S)

2017/18:101 Åldersgräns för avgiftsfri cellprovtagning

av *Katarina Brännström* (M)

till socialminister Annika Strandhäll (S)

§ 17 Anmälan om skriftligt svar på fråga

Skriftligt svar på följande fråga hade kommit in:

den 17 oktober

2017/18:87 Det kustnära fisket

av *Agneta Gille* (S)

till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

§ 18 Kammaren åtskildes kl. 18.25.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med § 10 anf. 35 (delvis)

och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

JOHAN WELANDER

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Avsägelse	1
§ 3 Anmälan om fördröjt svar på interpellation	1
§ 4 Anmälan om faktapromemoria	2
§ 5 Ärenden för bordläggning	2
§ 6 Svar på interpellation 2017/18:8 om det ökade ekonomiska stödet till solceller	2
Anf. 1 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	2
Anf. 2 JOHAN HULTBERG (M)	3
Anf. 3 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	4
Anf. 4 JOHAN HULTBERG (M)	5
Anf. 5 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	6
Anf. 6 JOHAN HULTBERG (M)	7
Anf. 7 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	8
§ 7 Svar på interpellation 2017/18:13 om vinsttaket och välfärdskonsekvenserna	8
Anf. 8 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	8
Anf. 9 LOTTA FINSTORP (M)	9
Anf. 10 HILLEVI LARSSON (S)	10
Anf. 11 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	11
Anf. 12 LOTTA FINSTORP (M)	12
Anf. 13 HILLEVI LARSSON (S)	13
Anf. 14 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	14
Anf. 15 LOTTA FINSTORP (M)	15
Anf. 16 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	16
§ 8 Svar på interpellation 2016/17:602 om brister i postgången	16
Anf. 17 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	16
Anf. 18 LOTTA FINSTORP (M)	17
Anf. 19 CECILIA WIDEGREN (M)	18
Anf. 20 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	19
Anf. 21 LOTTA FINSTORP (M)	20
Anf. 22 CECILIA WIDEGREN (M)	21
Anf. 23 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	22
Anf. 24 LOTTA FINSTORP (M)	22
Anf. 25 Statsrådet PETER ERIKSSON (MP)	23
§ 9 Svar på interpellation 2017/18:11 om Sveriges ansträngningar för Ali Gharavi	24
Anf. 26 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	24
Anf. 27 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	25
Anf. 28 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	26
Anf. 29 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	27
Anf. 30 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	28
Anf. 31 LOTTA JOHNSSON FORNARVE (V)	29
Anf. 32 Utrikesminister MARGOT WALLSTRÖM (S)	29
§ 10 Svar på interpellation 2017/18:2 om stranderosion	30
Anf. 33 Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	30
Anf. 34 MARIA MALMER STENERGARD (M)	31

Anf. 35	ANDERS HANSSON (M).....	32	Prot. 2017/18:18
Anf. 36	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	33	17 oktober
Anf. 37	MARIA MALMER STENERGARD (M).....	34	
Anf. 38	ANDERS HANSSON (M).....	35	
Anf. 39	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	35	
Anf. 40	MARIA MALMER STENERGARD (M).....	36	
Anf. 41	Miljöminister KAROLINA SKOG (MP)	37	
§ 11	Svar på interpellation 2017/18:12 om trafiksatsningar	37	
Anf. 42	Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	37	
Anf. 43	CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M).....	37	
Anf. 44	Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	38	
Anf. 45	CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M).....	39	
Anf. 46	Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	40	
Anf. 47	CECILIE TENFJORD-TOFTBY (M).....	41	
Anf. 48	Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	42	
§ 12	Svar på interpellation 2017/18:16 om den nya		
	dragningen av E22	42	
Anf. 49	Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	42	
Anf. 50	MAGNUS OSCARSSON (KD).....	43	
Anf. 51	Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	43	
Anf. 52	MAGNUS OSCARSSON (KD).....	44	
Anf. 53	Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	45	
Anf. 54	MAGNUS OSCARSSON (KD).....	45	
Anf. 55	Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	46	
	Ajournering.....	46	
	Återupptaget sammanträde.....	46	
§ 13	Svar på interpellation 2017/18:18 om säkerhetsbrister		
	hos Transportstyrelsen	47	
Anf. 56	Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	47	
Anf. 57	HANS WALLMARK (M)	48	
Anf. 58	Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	49	
Anf. 59	HANS WALLMARK (M)	50	
Anf. 60	Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	51	
Anf. 61	HANS WALLMARK (M)	52	
Anf. 62	Statsrådet TOMAS ENEROTH (S).....	53	
§ 14	Bordläggning.....	54	
§ 15	Anmälan om interpellationer.....	54	
§ 16	Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	55	
§ 17	Anmälan om skriftligt svar på fråga.....	55	
§ 18	Kammaren åtskildes kl. 18.25.....	55	